

POLOTE DOPO LETA

KOLINI SOSI EPATAMO

OSIYODILIYA

---

1 ¹ Na Polotela, Ya:su Kelisote ebenu sosi wagilima: iyaiya opamo daliboliya, ebe wokopi magumulo na idila mabu Godote ebenu ubilo na ebema: ka:na:miya. Na ega:walo a nanitabokobi midipino ekawi Sostenisiko, ² ale la: piyate Kolini duliyoumololo Godokono sosi epoma: deda:wenama, iyo, ebete Ya:su Kelisoko magumulo la: kebe epate ebenu wade-talenapima: keda:wenama: deka:la:mitia, ale me leta la:tamo paliboma:. Ega:walo piyate iyaiya opolo eba ilukulinalo aimano Kawodawa Ya:su Kelisote ibi kowalubilima: ebenu mailo deka:minaka, me leta ibi bilibilinomatamo atumu na:ka:toamene, mabu ibino Kawodawa ega:walo aimano Kawodawa, ebe kapiyala.

³ Modobola aimano Nabiwi Godoko ega:walo Kawodawa Ya:su Kelisoko iba:te ibino nilakapo tanalo ega:walo milo tanalo la:tamo nikalaema:ta.

Polote Kolini Sosi Epono Tanaloma: Kalakala Tabo Godotamo Dadipatiya

⁴ Tete bilibilinomo epetapilo na la:imano tanaloma: Godotamo kalakala tabo adipatenakomo, mabu ebete Ya:su Kelisokono woko magumudo ebenu nilakapo tanalo la:tamo nanitabonomolo ikalamiata. ⁵ Numa:la:, la: Kelisoko magumulo eba ilukulinalo la:imano tepo magumuno walubi tanalo bilibilinomo ebegodone gito uwatimata, ebema: ebenu elawo ega:walo iyatawa tanalo la:godolo ba:pola:na, la:le iyaiya tete bilibilinomolo ebenu tabo wadenomamo ka:kiyawawenakoma: ega:walo ebenu woki wadenomamo kawokalima:wenakoma:. ⁶ Nanitabola, ale Kelisokono tanalo la:tamo da:pa:kiyawaima:, Godote ebe tabo la: Kolini sosi epono tepo magumamo iyatilametate ebo kodakodaimi. ⁷ Ebene aimano Kawodawa Ya:su Kelisokono tanalo awokalimi tete

ka:pema: la:le kalakalago eba makopelenalo, ebenu Uliyanate ebenu woko kosiyodilonama: kebe iyaiya elawo epatamo kikalamenale, la:le ebe walubi tanalo bilibilinomo ebo uwatimata, iyo, ebe gito ikalame tanalo magumulo idi kapiya lawea: tanalote la:godolo kitana. ⁸⁻⁹Ebema: kalakala kawonomola, mabu Godokono osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo ebe nanidawanomola. Numa:la:, ebete la: nanitabonomolo eka:la:miata, la:le tuptupupinomoma: eba eda:onalo Kawodawa Ya:su Kelisokono Kawo Egelalo la:le ebenu ololo apuamo eba kunu ka:nemaimiomamota. Ebema: nanitabola, la:le la:imano nanitabokobi mido magumulo uwomu teta:mo kodakodalo kelamota:wenama: ebete la: wadenomamo ba:buiyalatelenakoma:ta, iyo, ebete ebenu ubi iyalo iyatiya la:le ebenu Gudago kapimiya kalakalago kilukula:wenama:, ebe Gudu ebe aimano Kawodawa Ya:su Kelisotela.^a

Kolini Sosi Epo Magumulo Anagiyamida Tanalate Demaimiya

¹⁰⁻¹¹Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, nale Kalowikono moto epagodone tabo ma kunu olowimo, iyaiya apaminatui tanalate la:godolo ba:pola:na. Ebema: aimano Kawodawa Ya:su Kelisokono mailamo nale la: ma kunu analemata, la: Godokono ubi tanalo kapimiya kosiyodilola:wenakoma: woki kapiya nelawenakiyala: ebakobako iyaiya anagiyamida tanalate la: magumulo pola:nakapoma:, iyo, modobola la: la:imano tepo magumulo woki kapiyanomoma: neda:onala.^b ¹²Numa:la:, naimano ubia: tanalo ebe ma kunula. La:imano sosi taneba magumulo la: epetapi bilibilinomate iyaiya daedale woki tabo ma kunu gelanakomata, idawate na Polokono tanebadawama: bege, idawate na Apolosikono tanebadawama: bege, ebenu idawate atumu na Pitakono^c tanebadawama: ba:kege, ega:walo idawate atumu ebenu amama magumulo na Kelisokono tanebadawama: kegenako.^d

¹³Eiye! Kelisokono sosite ebenu ape kapiyama: eba eda:nalo, la: epetapiate ebe ape iyaiya anagilaema: wagenamata! La: epetapi naimano tanebapima: degelawenama, na ubia:nola. Numa:la:, na Polote la: mabuma: kewa olotolowalo ka:iya:, ebe mabuma: la:le la:imano obamo waduba:midaole tanalo delawa:ima, ebe tanalo Kelisokono mailamo laimata, naimano mailamo!¹⁴Iyo, naimano kalakala bitana, mabu nale la: obamo kowaduba:midaoleta: wiyasiya la: bilibilinomo magumulo Kalisipasiko ega:walo Ga:iyasiko ebe dubu netewanomo waduba:midaolimo.^e ¹⁵Ebema: la: bilibilinomo epetapi magumulo idite ka:modobona: mako daedale tabo gema:, obamo aduba:mida magumulo

^a 1:8-9 1Tes 3:13; 5:23-24; 1Yon 1:3   ^b 1:10-11 Pil 2:2   ^c Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa Pitakono mailo idi ebe Kipasetela.   ^d 1:12 1Kol 3:4; Ali 18:24-28
^e 1:14 Ali 18:8; Lom 16:23

na Polokono waloma:tadawama: edimo. ¹⁶Iyaiya! Woki idi natamo ka:ma: a:ka:pe, ma kunu la: magumulo nale Stepanasiko ebena moto epago atumu obama a:kowaduba:midaolimo, ebena la:godolo idawa da:ba:lutale nale ebe obama daduba:midimo, wiyasiya ebe dawano tanalo na nipo malagidilutamo.^f

¹⁷Nanitabola, Kelisote na iyaiya epatamo kaliboniya: nale ibi obama ka:nowaduba:midaolema:, ao, ebe wiyasiya na ebena Wade Tabo kiyawaoma: aliboniya. Numa:la:, ebe Tabona elawo tanalo ebe Kelisote kewa olotolowalo da:iya ebe tanalono elawo awokalimi tanalola, ebema: nale me opo epono iyaiya mulo tabamo Wade Tabo kiyawao modoboa:, mabu kebe lumagite ebe tabo me opono mulo tanaloma da:kiyawaomene, Kelisokono a:e tanalono elawote ebe tabo kiyawao magumulo nanitabolo akawokalamene.

Kelisoko Ebe Godokono Elawo Ega:walo Mulo Awokalilamedawala

¹⁸Nanitabola, piyate ibino igilo mula: gabo anaetoamida magumulo Saitanakono ele gabo dodidina, iba:te nemalagidilona nale Kelisokono a:e tanaloma: da:kiyawaonakomo ebe tabo ebe daedale woki tabola. Wiyasiya a piyate aimano igilo mula: tanalo laema: nanitabokobi midi gabodo da:tolamenama:, aimano wokilo ebe tabo Godokono elawo awokalimi tanalola.^g ¹⁹Ebe mabuma: Godote ebena Bukalo tabo ma kunu gena,

“Me opopiate kebe epo ibino mulopima: degelana,
nale ebe dubuno iyaiya mulo tanalo ka:kubailaemamo.

iyo, iba:te sukulu magumulo kebe kawokawo tanalo kiyatawaiye,
nale kegemamo ebe tanalo kawokawo tanalola:
ebema: iyabaiamo gito kalomomamo.”^h

²⁰Me tabona magumu ma kunula, me opote uwomu teta:mo nemaiga:no epo bilibilinomo magumulo mulodawa kapiya idite nanitabolo a:kokolinamene, iyo, ibino kawokawo sukulu magumulo la:le iyatawadawanomo kapiya kuma:wenakoa:, ega:walo gabamani apulo dapaminatueinaka iba:te ibino daedale wokino tabo kapiya kiyawaonaka. Ebema: nanitabola, me opo epate kebe tanalo wadewade mulo tanaloma: degelana, Godote ebe tanalo bilibilinomono daedale tanalo iyalo awokalimiya!ⁱ ²¹Numa:la:, Godote ebena nanitabo mulo tanalodo gabo odiyobiya, me opo epo a:ka:tuwa: ibino mulo wokino tanalodo ebena nanitabo tanalo kiyatawaoma:. Ebe tetelo ebete wiyasiya ebena ubi tanalo ma kunu iyatiya, ale epatamo kebe Wade Tabo ka:kiyawaonakoma:, ebe Tabo iba:te aimano daedale wokino taboma: degelana, Godote ebe Tabo awokalimi tanalodo nanitabokobi midipino

^f 1:16 1Kol 16:15   ^g 1:18 Lom 1:16   ^h 1:19 Ais 29:14   ⁱ 1:20 Ais 19:12; 33:18; 44:25; Yauba 12:17

igilo nanitabonomolo na:mula:lalamena.^j ²²Nanitabola, Yu epono tanalo ma kunula, ibi epetapi bilibilinomate negelana, iba:te Godokono elawo awokalimino anoano tanalo nanitabolo dulaema:na: ebena tabo nanitabokobi ebo ka:midima:na: Wiyasiya Yua:pino tanalo iyanomola, ibi epetapi bilibilinomate negelana, kebe tetelo iba:te tabo idi olowio tanalodo me opono iyaiya mulo tanalo diyatawaoma:na:, iba:te ebe tabo nanitaboma: ebo ka:midima:na:.

²³A wiyasiya ebe nanitabokobi midia:pino iyaiya kubakuba wokiamo tudila:oa:no, Kelisote kewa olotolowalo da:iya ebe tanalo kawo tanalonomoma: eba gelanalo ebe tabo epatamo ebo kiyawaonakoma:. Ebe mabuma: nanitabokobi midia:pi magumulo Yu epono tanalo ma kunula, iba:te Wade Tabo olowiolo anoano tanalo idi umia:no agowa ebo ukamidaolenaka, ega:walo Yua:piate atumu ebe Taboma: ubia:noma: eba keda:olo daedale woki tabono tanaloma: ebo malagidilonaka.^k ²⁴Wiyasiya kalakala kawonomola, Yu epo ega:walo Yua:pi magumulo Godote kebe epo ebena gudima: eda:oma: deka:la:miya, iba:te Wade Tabo olowio tetelo nanitabokobi eba midilo ma kunu ebo gelanaka, nanitabola, Kelisoko ebe Godokono elawo ega:walo ebena mulo awokalilamedawala.^l ²⁵Iyo, numa:la:, Godokono osiyodilole magumulo me opo epate kebe tanalo daedale wokima: kegelane, ebe tanalono mulote ibi bilibilinomono mulo tanalo nodoilina, ega:walo Godokono osiyodilole magumulo iba:te kebe tanalo elawoa: tanaloma: kegelane, ebe tanalono elawote atumu ibi bilibilinomono elawo na:kodoilina.^m

²⁶Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, Godote la: ebena gudima: eda:oma: deka:la:mitia, ebe kalakala tetete pemaiga:no la: dopamo kebako epoma: keda:wenaima, modobola la: ebe tanalo wadenomamo nemalagidilala:. Nanitabola, la: nanitabokobi midipi bilibilinomo magumulo dopamo kapiyakapiyate me opo epono mulo wokino tanalamo ega:walo elawo tanalamo ega:walo dogodogo inamabu uwate tanalamo kawokawopima: eda:onaimata. Iyo, la: kapiyakapiyanomate Wade Tabo kalakalago eba lawelo, wiyasiya la:imano epo magumulo mulopi ega:walo elawoelawopi ega:walo inamabu dogodogopi ibi epetapi bilibilinomate ubia:noma: ebo eda:iya.ⁿ ²⁷Numa:la:, me opo epate kebe epo muloa:pima: ega:walo dologala epoma: degelana, iyalo tetenomolo Godote ebe eponomo uwatiya, mabu ebete ebena ubi ebo iyatiya ebe osiyodilo tanalodo me opo epono mulopi ega:walo kawokawopiatamo ilipo kikalaema:. ²⁸Iyo, me opo epate kebe epo kubakubapima: ega:walo epoa:ma: degelana, Godote ebako epo ebena gudima: keda:onama: uwatiya, mabu ebe ubila ebe ebena osiyodilo

^j 1:21 Ma:t 11:25   ^k 1:23 Lom 9:32; 1Kol 2:14   ^l 1:24 Kol 2:3   ^m 1:25 2Kol 13:4

ⁿ 1:26 Ma:t 11:25; Ya:i 2:5

tanalodo kebe iyaiya tanalo me opo epate wadewadenonomoma: kegelane, ebe tanalo bilibilinomate olopoligote ebete ibino modoboa: tanalonomo ebo kawokalilaemene. ²⁹Ebema: nanitabola, me opo epo bilibilinomate Godokono ololo apuamo da:nemaimioma:na:, ibi magumulo idi kapiyate a:ka:modobomene ebe a:ka:tuwa: ebe kowalogoma:.^o

³⁰Numa:la:, Godokono osiyodilo tanalodo la: me tetelo Ya:su Kelisoko magumulo ilukulinamata, la:imano osiyodilo tanalodoa:, iyo, ebete Kelisoko ebena mulo awokalimidawama: da:midiya, ebema: ebete ebe magumudo atamo nanitabo mulo woki ikaeamenako. Ega:walo me tanalo idila, me Kelisote a Saitanakono idoko moto magumune dowagaiya, ebe tetelo ebete ebena tuputupu okoli tanalo atamo ikaeamete a Godokono epoma: gito midiya.^p ³¹Ebe mabuma: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana, “Lumagite a:ka:tuwa: ebena osiyodilo tanaloma: akowalogala:, wiyasiya Godote ebe magumulo wade woko dosiyodilona, modobola ebete ebe tanaloma: eba kalakalalo ebena Kawodawa kapiya nowalogomene.”^q

**Kelisote Kewa Olotolowalo Daiya, Polote Ebe Tanalo Kolini
Duliyomolo Epatamo Dopamo Da:pa:kiyawaiya**

2 ¹Ebene naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, dopamo nale la:tamo da:pemaigimo, ebe tetelo nale Godokono nanitabo tanalo la:tamo kawokalima: ebena tabo eba kiyawaolo nale me opo epono kawokawo iyatulame tabono tanalamo ega:walo ibino mulo wokino tanalamo ka:pa:kiyawaoa:, mabu na ubia:noma: edimo la:le na unamo kadipatenena:ema:. ²Ebema: nale la:go eba okolinale naimano tepo magumuno woki ma kunu iyatimo, naimano osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo kapiyadawa unamo eba adipatenalo, ebena wade wokonomo kapiya ebo kawokalima:. Ebe dawa ebe Ya:su Kelisotela, ebena ebena wade wokonomo ebe ebete kewa olotolowalo daiya ebe tanalola. ³Nanitabola, nale la: magumulo woko dosiyodilonaimo, ebe tete geyageyadopolo naimano ape elawoa:noma: eba eda:nalo, nale Godokono tabo la:tamo wadenomamo ka:kiyawaoma: tete bilibilinomo epetapilo na la:imano ololo apulo tole tanalago anakaminakimo.^r ⁴Ega:walo me tanalo idila. Ebe tetelo nale Wade Tabono iyaiya tanalo la:tamo kawokalilaema: me opo epono mulo wokino tanalamo ka:kiyawaonakia:. Iyo, na iyatawimo nale me opono mulo wokino tanalamo la: diyatulametama, ebema: Godokono Uliyanate la: magumulo nanitabo woko a:kosiyodilomene, wiyasiya kebe tetelo ebete ebena elawamo la:imano tepo magumuno woki iyama: da:midililametamene, la: ebena

^o 1:29 Epe 2:9   ^p 1:30 Yel 23:5-6   ^q 1:31 Yel 9:24   ^r 2:3 Ali 18:9; 2Kol 10:1

woko osiyodilo magumudo nanitabokobi midipima: keda:omamota.^s ⁵Ebe mabuma: la: me tanalo wadenomamo niyatawala; la:imano nanitabokobi midi tanalono mabu ebe Godokono elawo tanalola, me opopino mulo wokino tanalaa:

**Godokono Uliyanate Ebedo Mulo Tanalo
Nanitabokobi Midipiatamo Dikalamena**

⁶La: wiyasiya numa:la:, ale Wade Tabo da:kiyawaonakoma: ebe Tabono mulo tanalo nanitabolo bitana, piyate nanitabokobi midi magumulo wadenomamo dapepeona ibi kapiyate ebe mulo modobolo lawenaka. Wiyasiya ebe Tabono mulo tanalo me opo epate ibino wokilo kelawena:, ega:walo kebe kubakuba uliyanate me opolo elawoelawonomoma: deda:ona, ibi atumu ebe mulo tanalo modobolo kelawenakoa:, nanitabola, ebe kubakuba uliyanano elawo tanalote nolopoligona. ⁷Iyo, ale Godokono Wade Tabo eba kiyawaolo, ebete dopamo diya gabodo dowaminiya ebe mulo tanalote nanitabokobi midipiatamo me tetelo nawokalana, mabu Godote me opo ega:walo tobolo unu osiyodilolea:no dopamo ebete ebenedo ubi tanalo ma kunu iyatiya, walone tetelo ebete ebenedo mulo wokino tanalamo a nanitabokobi midipi kowalogemene.

⁸La: wiyasiya numa:la:, me opolo elawoelawonomoma: deda:ona, ebe kubakuba uliyanate ka:modobiya: Kawo Alonomago Okolidawano a:e tanalono nanitabo mulono magumu laema:. Iyo, iba:te ebe Kawodawano a:e tanalono magumu nanitabolo niyatawaiyataleka: iba:te ebe kewa olotolowalo akanakapumiyana:. ⁹Wiyasiya Godokono Bukalo tabo idite a nanitabokobi midipino tanalo ma kunu awokalimina,

“Me opo epo bilibilinomate dopamo kebe wade tanalo kuminakiye,
ega:walo iba:te kebe wade tanalo dopamo kolowionakiye,
ega:walo iba:te kebe wade tanalote ka:pemaigama:,
ibino tepo magumuno wokilo kemalagidilonakiye,
me tanalo Godote osiyodiliya,
piyate ebe nilakapolo demalagidilona,
ebe epo kapiyatamo kikalaema:.”^t

¹⁰Ebema: Godote dopamo dowaminiya, me tetelo ebete ebe wade tanalo ebenedo Uliyanano elawamo atamo awokalimiya. Nanitabola, kebe tanalate Godokono tepo magumulo da:pola:na, ebenedo Uliyanate ebe tanalo iyatawanomola, iyo, kebe tanalate wamina magumulo da:pola:na, ebe tanalo bilibilinomo atumu ebete modobonomolo ulamenako.

¹¹Numa:la:, lumagino tepo magumuno woki lumagi idite nanitabolo a:kiyatawamene, wiyasiya ebe lumagino uliyana kapiyate ebenedo tepo magumuno tanalo iyatawala. Eba kunu Godokono tepo magumuno woki

---

^s 2:4 1Tes 1:5   ^t 2:9 Ais 64:4

lumagi idite iyatawama: modoboa:, wiyasiya ebenu Uliyana kapiyate ebenu tanalo iyatawala. ¹²Me mabuma: me opolo dilukuliona ebe iyaiya uliyana magumulo Godote idi kapiya a nanitabokobi midipiatamo kikaemiya:, ao, ebe wiyasiya ebenu Uliyananomo atamo ikaemiya, ebenu ale ebenu woko kosiyodilonama: ebete kebe iyaiya elawo atamo gito dikaeamiya, ale ebenu Uliyanano wokino tanalodo ebe walubi tanalo wadenomamo kiyatawaomalema:

¹³Ebe mabuma: ale me opo epono mulo iyatulame tanalamo Godokono tabo ka:kiyawaonakoa:, ao, a wiyasiya ebenu Uliyanano iyatulame tabono tanalamo kiyawaonakoma: Numa:la:, ale Godokono tabono iyaiya magumu tanalo ebenu Uliyanano walubi tanalamo dawokalilaema:, piyate ebenu wokilo demalagidilona iba:te ebe tabono iyaiya magumu tanalo wadenomamo kuwatema:na. ¹⁴Wiyasiya potele Godokono Uliyanano wokilo malagidilona:no, ebe lumagi modoboa: Godote epatamo dikalamena ebe iyaiya elawo kuwatema:. Nanitabola, ebe lumagite Godokono gito ikame tanalo nanitabokobi midipiagodolo dulaemene, ebe tanalono mabu iyatawa:no epono daedale wokino tanaloma: ebo kemalagidilomene. Iyo, Uliyanate ebe walubia:no ebete ebe Uliyanano iyaiya woko osiyodilole tanalo wadenomamo a:kiyatawamene. ¹⁵Wiyasiya la: numa:la:, potele Godokono Uliyanano wokilo demalagidilona, ebe lumagi modobola kebe tanalate ebe ega:walo epo epetapiagodolo da:pola:na, ebe tanalo bilibilinomo Uliyanano walubi tanalamo wadenomamo kanagilamelelaemene. Wiyasiya kalakala kawonomola, me opo epo magumulo lumagi idite modoboa: nanitabokobi mididawagodolo da:pola:na ebe tanalo kanagilamelema:, mabu Godote a:ka:tuwa: ebenu tanalo kanagilamelemene.

¹⁶Ebe mabuma: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu gena,

“Dopamo wagilimi mabune lumagi idite

Kawodawa Godokono tepo magumuno woki nanitabolo
kelawenakia:,

ebema: idawate modoboa: ebe oli tanalo iyatuima:!”

A nanitabokobi midipiate wiyasiya Kelisokono tepo magumuno iyaiya woki bilibilinomo iyalo uwatiyama:.”

Polote Kolini Sosi Epono Anagiyamida Tanaloma: Ibi Kawiya Danaliya

3 ¹Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, niyaniyata, nale la:tamo dopamo da:pemaigimo, ebe tetelo la: Godokono Uliyanano wokilo dilukuliona ebako epoma: keda:wenamia:, iyo, la: Kelisokono okoli magumulo a:lia:li gudi keba kunula:ka: eba kunu eda:onaimata! Ebema: nanitabola, Godokono tabo iyatulame magumulo na ebe tabono kawokawo magumu tanalo la:tamo awokalilaema:

^u 2:16 Ais 40:13

ka:modoboa; wiyasiya la: piyate me opo epono wokilo dilukula:wenama nale la: ebako epomu eba malagidilolelo la: ebo walubilinakimata. ²Iyo, ebe tetelo naimano iyatulame magumulo nale la:tamo nono kapiya ikalamenakimata, nale baenomo la:tamo ikalaema: ka:modobonakia.

Ebene tete geyageyadopo eba petolo, la: wiyasiya nanitabokobi midi magumulo apepeoa:no, me tetelo la: atumu baenomo naoma: ka:modobawena:ʻ ³Numa:la; nanitabokobi midia:piate keba kunu kilukulione, la: eba kunu la:imano kateneno wokilo ilukulinamata, iyo, la: magumulo epetapiate epetapino mulo woki ega:walo inamabuma: eba dowalo, iyaiya apaminatuei tanalate la:godolo ba:pola:na. Nanitabola, ebe tanalodo la:imano nanitabo tanalote ma kunu awokalana, la: la:imano kateneno wokilo ilukulinamata.ʻ ⁴Ega:walo nale dopamo egemo, la:imano sosi magumulo idite na Polokono tanebadawama: bege, idite na Apososikono tanebadawama: bege. Ebe tanalodo la:imano nanitabo tanalote atumu kawokalana, la:le nanitabokobi midia:pino ilukuli tanalo ibamilatelenamata.x

⁵Eiye! Me Apososiko poteleka:? Ega:walo na Poloko poteleka:? A netewapi Godokono wokopila, iyo, la: aimano woko magumudo ebena Wade Tabo nanitabokobi a:midimata. Ebema: numa:la; a netewapiate la: magumulo iyaiya woko ebe posiyodilolima; Godote atamo keba kunu kikaeamile eba kunu.ʻ ⁶Iyo, nale dopamo pete Wade Tabono kikopu la: magumamo pamiote, ebene Apososite pete ebe kikopu unamo modobo obo padipani. Ebene a netewapino woko walogabo apune Godote a:ka:tuwa: ebe kikopuatamo elawo eba ikalamelolo, iba:te wadenomamo ebo apepeiya. ⁷Ebema: woko osiyodilo magumulo kikopu amiodawa ega:walo obama adulateledawa ibino osiyodilole tanalo egegenomola, iyo, woko magumulo Godoko kapiyate kawo tanalonomo osiyodilonako, mabu ebe kikopuatamo elawo ikalamedawala, iba:te wadenomamo ebema: apepeonaka. ⁸Numa:la; Godokono umi magumulo piyate kikopu amio woko dosiyodilona ega:walo piyate obama adulatele woko dosiyodilona, iba:te ibino iyaiya tanalo eba osiyodilolelo wiyasiya kapiya woko osiyodilona, ebe mabuma: ebete ibino woko kapiya gabonomodo danagilamelelaemene ibi bilibilinomatamo modobo wiyanomo ebo kikalamedawala.ʻ ⁹Nanitabola, Apososiko ega:walo na, a Godago woko kapimiya dosiyodilonama: ebe wokopila, ebene la: nanitabokobi midipi ebe ebena wadewade nao inamabuata kebolo kapepeone ebe pali damelala, ega:walo la: ebe ebete detena ebe wade motola.

Kelisote Nanitabokobi Midipino Iyaiya Wokono Tanalo Elamo Madolame Tanalodo Kawokalilaemene

¹⁰Ebema: nanitabola, Godokono woko kosiyodilonama: ebete iyalo tetelo kebe iyanomo elawo natamo kikanamiyale, nale ebe elawamo

---

^v 3:2 Yu Epo 5:12-13; 1Pit 2:2   ^w 3:3 1Kol 1:10-11   ^x 3:4 1Kol 1:12   ^y 3:5-6 Ali 18:4,11

^z 3:8-9 Ma:t 13:3-9; Epe 2:20-22

ebeno wade motonomo ete woko ebo wagilimo, mulo wokodawate tuputupu wokilo nopo keba kunu kiyatinakole eba kunu. Ebene naimano walogabo apune wokopi epetapiate pelamete, iba:te nale dopamo dapawokalimo ebe alono mabu unulo wade woko idi ebe kosiyodilona. Ebema: modobola wokopi bilibilinomate ibino iyaiya woko wadenomamo nulamenakoma:na, ¹¹mabu Godote ebena motono kodakoda alo iyalo amiya, ebe alo ebe Ya:su Kelisotela. Ebe mabuma: wokopi magumulo lumagi idi modoboa: Godote damiya ebe dopo alo magoba:te oli alo idi ebo kaima:^a

¹²Nanitabola, wokopiate ibino iyaiya inamabu uwatenaka ebe alono moto ete woko kopoliyama:, ebene ibi epetapiate golodo inamabu, ega:walo siliba inamabu, ega:walo wiya kawokawonomo a:la:uwa:da:ole nokola uwatete, ebako wadewade inamabunomamo moto ete woko ebo osiyodilona. Wiyasiya ibi epetapiate balibali kewa, ega:walo kololu oga, ega:walo patele uwatete, ebako inamabuamo atu woko kosiyodilona.

¹³Ebema: Kelisokono Kawo Egelate da:pemaigamene, ebe moto etepino iyaiya woko osiyodilo tanalate nanitabonomolo kawokalaoma:na. Iyo, iba:te moto ete magumulo kebe inamabuamo detena, ebete pete ebe inamabu bilibilinomo ebena elamo eba pepadolamelo kubakubadopo inamabu gito kopoliyadigalemene, ebene elate nalea: inamabu ebe kodakoda inamabu kapiyate ebena motolo uwomua: tetelo ba:pola:namene. Nanitabola, Kelisote ebe gabodo wokopi bilibilinomono iyaiya wadewade woko ega:walo kubakuba woko ebo kawokalilaemene.^b

¹⁴Ebema: Godote damiya, kebe lumagite ebe alo unulo wade woko dosiyodilona, ebe lumagino wokote ela magumulo olopoligoa:no ebete ebena wade wiya ebo kelaemene. ¹⁵Wiyasiya kebe lumagite Godokono moto ete magumulo kuba woko dosiyodilona, ebena wokote ela magumulo alatidite, ebene ebete Godokono nilakapo magumulo ebena igilo mula: tanalo kapiya kelaemene wiyasiya wade wiya idi a:kelaemene. Iyo, ebe lumagino tanalote ma kunu kitanamene, lumagi idino moto elate eba nitalo, ebete inamabua:no ebena igilo kapiyago ela magumune keba kunu ka:pemaiganakole ebete Unu Duliynomololo eba kunu ka:nilutamene.

Nanitabokobi Midipi Ebe Godoko Amamateno Motola

¹⁶La: iyatawalata, la: nanitabokobi midipi ebe Godoko amamateno iya motolata, ega:walo ebena Uliyanate la: magumulo bokolina,^c ¹⁷ebema: kebe lumagite Godoko amamateno moto da:kubaimene, Godote ebe lumagi nanitabonomolo ka:kubaimene. Numa:la:, Godoko amamateno iya moto ebe ebena wade-talena motonomola, iyo, la: nanitabokobi midipi ebe ebe motoma: eda:onamata.

^a 3:11 Ais 28:16; 1Pit 2:4-6   ^b 3:13 1Kol 4:5   ^c 3:16 1Kol 6:19; 2Kol 6:16

¹⁸Ebema: la: magumulo lumagi idite ebe a:ka:tuwa: ebe a:da: akomasiga:la:, iyo, idawate me opo epono iyaiya mulo wokino tanalodo ebe a:ka:tuwa: ebe mulodawama: akogeala: Modobola ebe wiyasiya me opo epono ololo apulo daedale lumagima: eba eda:nalo Godogodone nanitabo mulo wokino tanalo ebo nuwatemene. ¹⁹Mabu me opo epate kebe iyaiya tanalo ibino mulo wokino tanaloma: degelana, wiyasiya Godote ebe tanalo ibino daedale wokino tanaloma: gena. Ebe mabuma: ebena Bukalo tabo idite ma kunu gena, “Godote me opo epono mulo tanalamo gubi a:delamete, iba:te ebamo gito ka:na:gudima:na:.”^d ²⁰Ega:walo ebena Bukalo ebete walo ma kunu kegena, “Mulopiate ibino tepo magumulo kebe nopo kalomonake, na Kawodawate iyatawamo ebe wokino tanalodo wade tanalo idite a:kemaigamene!”^e

²¹Ebema: la: magumulo idite me opo epono mulo tanaloma: ebe a:ka:tuwa: ebe walo akowalogala: Numa:la:, la: Kelisoko magumulo eba ilukulinalo, ebena wadewade tanalo bilibilinomate la:imanoma: eda:ona. ²²Iyo, na Poloko ega:walo Apolosiko ega:walo Pitako,^f a Kelisokono wokopima: eba eda:onalo la:imano wokopima: atumu keda:onama. Ebene me opono inamabu bilibilinomo ega:walo nanitabo igilo tanalo ega:walo a:e magumulo wato kikopu lawe tanalo ega:walo me tetelo demaimiona ebe tanalo bilibilinomate la:imanoma: eba eda:onalo, walone tetelo demaimioma:na: ebe tanalo bilibilinomate atumu la:imanoma: ka:keda:oma:na:. Ebema: nanitabola, wadewade tanalo bilibilinomo ebe la:imano tanalola, ²³mabu la: Kelisokono epoma: eda:onamata, ebe atumu Godokonoma: keda:na.

Ya:sukono Nani Alibolepino Iyaiya Temeteme Tanalo

4 ¹Ebema: modobola la:le na Poloko ega:walo Apolosiko ega:walo a keba kunula:ka: ebako nanitabokobi midipi epetapi, la:le aimano tanalo eba malagidilolelo a Kelisokono nani wokopima: na:midiyala: Iyo, Godote dopamo dowaminaliya, ebete me tetelo ebe tanalo piyatamo kawokalilamiyale iba:te me opono epo wadenomamo kiyatulaema:, a ebe ebe wokopila. ²Numa:la:, me opolo kawodawa idite ebena wokopi bilibilinomo magumulo kapiyakapiya kuwatemene iba:te epetapino woko namutupima: keda:onama:, ebema: ebe watowatopiate wokopi epetapino osiyodilole magumulo ibi wadenomamo eba walubilinalo ibino kawodawa ebo kekalakalaima:na:, iyo, iba:te ebe gabodo ibino tepo magumuno nanitabo tanalo ebetamo kawokalima:na:.^g

³⁻⁴Ebema: naimano tanalo ma kunula, na a:ka:tuwa: naimano tanalo anagiyamida:no ebe tanalo naimano anagiyamidadawa Godotamo

^d 3:19 Yauba 5:13   ^e 3:20 Oale 94:11   ^f Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa Pitakono mailo idi ebe Kipasetela.   ^g 4:2 Luk 12:42

atepanamo. Ebene la:le naimano wokono tanalo anagilamelenama:wete kubama: degelaema, ega:walo gabamaniate atumu naimano tanalo anagiyamida magumulo kubama: da:kegelama:na:, na ebe tanaloma: woki bilibilima: a:keda:mo. Nanitabola, naimano tepo magumuno mulo wokite na kuba osiyodilodawama: ka:midinina:, wiyasiya numa:la:, Godoko kapiyate naimano nanitabo tanalo iyatawala, naimano tepo magumuno wokino tanalotea:.⁵ Ebe mabuma: Kawodawa Kelisote pea:no, la:le lumagi idino tanalo anagiyamidama:wete ebe kubadawama: akogelala:. Nanitabola, Kelisokono nani tetenomolo ebe a:ka:tuwa: epono tanalo eba panagilamelelamele, iba:te me tetelo kebe tanalo idoko magumamo kowaminalene ega:walo kebe ubi tanalo ibino tepo magumamo kowaminalene, ebete ebe tanalo bilibilinomo alamo powaulatelete ebo kawokalilaemene. Ebema: ebe tete ebe Godokono wade tetema: keda:mene, ebete ebene epo bilibilinomono wadewade osiyodilole tanalo mabuma: ibi kemoiolema:.^h

⁶ Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, la:imano woki ka:tuputupuilaema: nale Apolosiko ega:walo na, aimano wokono tanalo eba awokalimilo me iyaiya tabo la: iyatulaemata. Na ubila la: naimano iyatulame tabono tanalodo wade woki ma kunu kelaemamota, Godote ebene Bukalo a keba kunu ka:totomuatenale, la: ebe wadewade walubi tanalone a:kolobila:ema, iyo, modoboa: la: magumulo idite idino osiyodilo tanaloma: ebe kapiya eba walogolo lumagi idino tanalo kubama: gito gema:.ⁱ ⁷La: ma kunu kemalagidilawitama, Godote la: iyaiya alomotate idi unamo eba adipatelo idi wiyasiya opamo gito iyati? Ao, eba kunua:, ebete la: kapiya epoma: a:midiliata, la:le amamaoa:no ka:pola:wenama: Numa:la:, kebe wadewade tanalate la:godolo ka:pola:nale, ebe tanalo bilibilinomo Godote nilakapolo la:tamo gito ikalamiata, la: a:ka:tuwa: la:imano elawamo wade tanalo idi kelawa:wea:. Ebema: mabu keleka: la: magumulo epetapiate ibi a:ka:tuwa: ibino tanaloma: dowalogolena?^j

⁸ Eie, la: piyate damamawenama, la: kubanu malagidilonamata modoboa: tanalo kapiya idite la:godolo kitana:! Diyala, la:imano wokilo la: ma kunu da:begelewenama, Godokono Uliyanate nanitabokobi midipiatamo dikalamena, ebe tanalo magumulo la: dogodogopima: eba eda:onalo wiyasiya a epetapiate nigologolopima: eda:onama:! Ega:walo la: da:ba:kegelawenama, Godokono umi magumulo la: kawokawo elawodubuma: iyalo eda:imata, wiyasiya aa:!

Ebema: na Polote ebako daedale wokiagopiatamo negemo, la:le kawokawo elawodubuma: nanitabolo neda:wetaleka:, a Ya:sukono nani alibolepiate la: mabuma: bekalakalaona:, iyo, a ebe tanalone biyatawaona:, la: ega:walo a, ale kapimiya kawokawo elawodubuma:

^h 4:5 1Kol 3:8   ⁱ 4:6 Lom 12:3   ^j 4:7 Lom 12:6

eba eda:onalo epo bilibilinomate atamo kalakalago ka:tudila:oma:na.
 9Wiyasiya Godokono ubi tanalo eba kunua:, iyo, naimano umi magumulo
 ebete a nani alibolepi alomoiya nanitabokobi midipi magumulo
 ale uwomunomopima: keda:onama:. Ebe mabuma: ebete gabamani
 kodiyo bolena:, iba:te a nani alibolepino tanalo anagilameleamete a
 kubakubapima: ka:milo epono ololo apulo a gito kanakapuaema:. Iyo,
 ebenu ubi tanalo ma kunu itana, ebenu Unu Duliyomololo dilukulina
 ebe nopopi, ega:walo kubakuba uliyana ega:walo me opo epo atumu, ibi
 bilibilinomate aimano modoboa: tanalo nanitabonomolo kuima:.

10Eiye! Diyala, la: ma kunu da:bemalagidilawenama, a Kelisokono
 nani alibolepiate ebe mabuma: daedalepima: eda:onama:, wiyasiya
 la: ebe magumulo mulopima: eda:onamata! Ega:walo la: ma kunu
 da:ba:kemalagidilawenama, a nanitabokobi midi magumulo elawoa:noma:
 eba eda:onalo wiyasiya la: elawonomoma: eda:onamata, iyo, epate la:
 unamo eba wadipalatelelo iba:te wiyasiya negelana a kawokawopia:!

11-12Wiyasiya numa:la:, aimano nanitabo tanalo ebe ma kunula. A
 woko wagilimi mabune me teta:mo pemaiga, tete bilibilinomo epetapilo
 bae kape tanalote a uamenako ega:walo obo kapete atumu atamo
 a:ka:penako, iyo, a kubakuba kaliku kapiyakapiya pupulionakoma:
 Ebe mabuma: a a:ka:tuwa: aimano modoboa: tanalo ulameleamete
 tete epetapilo a mani kele kuwatema: kodakoda woko aimano kotamo
 gito osiyodilonakoma:. Ega:walo me tanalo idila. Aimano lao moto
 nanitabolo pola:na:no, a iyaiya opolo eba wapata:lamenalo ebo
 latepaonatonanakoma:, ebene tete epetapilo nanitabokobi midia:piate a
 eba malogoelo a tatakolo dalukoena, a wiyasiya ibi mabuma: Godoko
 toweomenakoma: ebete ibi wadenomamo kowalubilinama:. Iyo, kebe
 tetelo epate temeteme atamo dikaeamenaka, a wiyasiya woko osiyodilo
 magumulo kodakodalo lamota:onanakoma:,^k 13 ega:walo iba:te ibino
 tabamo a da:kubaiamena, a ibi nilakapo tabamo walubilinakoma:
 Ebema: modobola la:le a nani alibolepino tanalo ma kunu wadenomamo
 niyatawala:, me opo epono umi magumulo a ibino sosowa keba
 kunula:ka: eba kunu eda:onama:, iyo, iba:te a ubia:noma: eba eda:onalo, a
 kuba nibo inamabuma: gelate dologala inamabuma: iyalo a:midiya.

**Kolini Sosi Epo Magumulo Piyate Polokono Tabo Lawea:no,
 Ebete Iba:tamo Elawamo Pemaigama: Da:kiyawaiya**

14O naimano namutupiala:, nale me tabo la:tamo ilipo ikalaema:
 kakulolea:. Ao, nale kawonomamo demalagidilolenamo la: ebako
 gudima: eba eda:onalo, naimano ubi ebema: iyatimo la: nanitabo gabo
 kiyatulametama:. 15Numa:la:, la:imano Kelisoko waloma:ta tanaloma:

^k 4:11-12 Ma:t 5:44; Ali 18:3; 2Kol 11:23-27; 2Tes 3:8

la:imano iyatulamepi bilibilinomate eba pola:nalo, lumagite ibi ka:la:miolema: da: ka:modobona:, wiyasiya na kapiyate la:imano nabiwi keba kunula:ka: eba kunu eda:namo. Iyo, la:le Ya:su Kelisoko magumulo kilukula:wenama:, ebena Wade Tabo la:tamo kiyawao magumulo na ebe dopo lumagima: edimo,¹ ¹⁶ ebema: naimano guda:la:, nale la: toweolaemata, la:imano ilukuli magumulo modobola la:le na la:imano nabiwi nibaminatena:la:.^m ¹⁷ Numa:la:, ebe tanalo eba malagidilolo nale naimano nanitabokobi midi gudu idi Timotiko la:tamo palibomo, mabu nale kawonomamo demalagidilonamo ebete ebako guduma: eda:na, iyo, ebete naimano ubi tanalo nanitabonomolo osiyodilolenako. Ebema: ebete la:tamo da:pemaigamene, nale iyaiya opolo sosi epo Kelisokono okoli tanaloma: keba kunu kiyatulamenakomo, ebete ebe atu iyaiya tanalo eba kunu la: ka:ka:piyatulaema:ta.ⁿ

¹⁸ Na me tanalo iyatawala, la: epetapiate namamaonamata mabu la: kubanu ma kunu malagidilonamata, nale la:tamo a:ka:pemo. ¹⁹ Wiyasiya aimano Kawodawate ubi diyatimene, tete tatalila na nanitabolo ka:pemamo. Ebema: ebe tetelo nale ebe amamaopino nanitabo tanalo ka:puimamo, ma kunu ibino tabo gela kawokawonomola wiyasiya Godogodone da:pemaigana ebe nanitabo elawote iba:godolo kitana:.^o ²⁰ Numa:la:, Godote Kawo Elawodawama: deda:na ebe tanalono magumute lumagino woki tabono tanalone kemaigana:, ao, ebe tanalono magumute kapiya gabodo kawokalamene, ebe Godokono elawote lumagino okoli magumulo ditanamene ebe gabola.^o ²¹ Ebema: la: piyate damamawenama, la:imano ubi keba kunula:ka:? Nabiwite ebena wato kawokawo gudi gaubamo keba kunu kalukolenakole, la:imano kuba osiyodilole mabuma: nale la:tamo ebako tanalo ba:ka:posiyodilomo? Wiyasiya na pea:no, modobola la: dopamo la:imano amamao tanalone nolobila:iyala:, ebena na nilakapo wokiago ega:walo milo tanalago la: naimano guda:tamo ebo ka:pemamo.

**Polote Kolini Sosi Epo Kawiya Danaliya, Iba:te Kawo
Kubanomo Osiyodilodawa Gito Kanaliboma:**

5 ¹ Nanitabola, la: magumulo kawo kubanomo idite demaigi, iyaiya epo epetapiate ebe tanaloma: tabo egelanaka, iyo, la:imano sosi tanebadawa idite ebena nabiwino kamiyala:go kapiyama: eda:nako. Eiyel! Godoko iyatawa:pi magumulo ebako kubate kemaiganakoa:, mabu ibi iyatawala ebe ilipo osiyodilo tanalo kubanomoma: eda:na! Wiyasiya la: kawokawo daedale epo keba kunula:ka: ebako epoma: eba eda:onalona, ebe kuba osiyodilodawatamo la:le tanalo idi kosi yodilawea:!^p ² Eiyel!

¹ 4:15 Gal 4:19   ^m 4:16 Pil 3:17   ⁿ 4:17 Ali 19:22   ^o 4:20 1Kol 2:4   ^p 5:1 Kalima 18:7-8; Totomu 22:30

Mabu keleka: la:le la:imano sosi tanaloma: damamawenama? Modobola la: wiyasiya la: magumulo ditana ebe kuba mabuma: tepo temetema:go nimiyala:, ega:walo modobola la: kuba osiyodilodawatamo talena niyatimiyala: ebete la:imano taneba magumamo walo akopa:la:

³⁻⁴ Numa:la:, nale mulunomolo eba okolinalo, wiyasiya Kelisoko magumulo nale naimano uliyanano wokino tanalamo la:go kapimiya bokolinamo. Nanitabola, nale walone la:imano Kolini duliynomolamo pemaigate kuba osiyodilodawano tanaloma: keba kunu da:posiyodilomo, na wiyasiya la:tamo pemaiga:no dopamo eba kunu nale ebe dubuno tanalo Kawodawa Ya:sukono mailamo anagiyamidamete kuba wiya iyatimo. Ebema: nale luta: tetelo la:le walo dakaladabuta:ema, modobola naimano uliyanano wokino tanalamo tudila:wete Kawodawa Ya:sukono elawamo^q ⁵ ebe dubu Saitanatamo gito nikamiyala:. Numa:la:, la: eba kunu dosiyodilaema, Saitanate me tetelo ebene ape ka:kubaimene, wiyasiya aimano Kawodawate ebene Kawo Egelalo ebe dubuno uliyana apuno igilo gito ka:mula:emene.^r

⁶ Nanitabola, la:le damamawenama ebe tanalo ebe wade tanaloo: La: iyatawalata, epate ma kunu gelana, “Palowa bae kokalima: kamiyalete gamagamaimino tuwae inamabu kelenomo palowago dekapiyailaemene, baete a:ka:tuwa: ebo kegagamagamamene.” Eba kunu la:imano taneba magumulo amama tanalo da:pesonomote ditana, ebe kubate a:ka:tuwa: kawoma: keda:mene, a, nanitabola:ka:?^s ⁷ Ebema: modobola la:le tagala ilukuli tanalono amama tanalo bilibilinomo la:imano taneba magumune nowagaila:la:, la: magumulo kuba da:pesonomo idite itana:no Godokono umi magumulo la:le oliolinoma: keda:wenama:.

Numa:la:, ulama bilibilinomolo Yu epate ibino Aduga:la Soliyomu^t eba osiyodilole iba:te ebe Soliyomuno palowa bae okalimioma: gamagamaimino tuwae palowago kapiyailamea:no okalimionaka, mabu Godote ibi ebe tanalo kosiyodilonakoma: iyalo a:totomulatelija. Iyo, ebete ibi iyatulamiya gamagamaimino tuwae inamabu ebe ulila, epate amama magumulo kebe kuba tanalo kosiyodilolenake ebe tanalo keba kunula:ka: eba kunula, ebema: iba:te ebetamo ibino kawo soliyomu wagilimia:no, iba:te dopamo ibino moto bilibilinomone gamagamaimino tuwae waulatelenomo nowaulatelenakoma:na: Wiyasiya Kelisote a nanitabokobi midipi mabuma: ebene ape Aduga:la Soliyomuno sipi-goe da:pesomu midite Godotamo eba ikamelo, ebene kalima ka:ka:liya tanalodo ebete a olioli epoma: iyalo a:midija ale aimano kuba osiyodilole tanalono a:e wiya uwatekapoma:.^u ⁸ Ebema: a nanitabokobi midipiate Godoko amamatelo kawo soliyomu idi

---

^q 5:3-4 Kol 2:5   ^r 5:5 1Tim 1:20   ^s 5:6 Gal 5:9   ^t Buka ka:la:mioledawa, a:ma: me Soliyomuno magumu iyatawama: ubi diyata:emene, modobola a:ma: Ma:t 26:2 buka apuno walubi tabo numiye.   ^u 5:7 Ais 53:7; 1Pit 1:19

ebetamo osiyodilo wagilimia:no, modobola ale dopamo aimano tagala ilukuli tanalono amama tanalo bilibilinomo a magumune kowagailimalema. Ma kunu aimano tepo magumulo iyaiya kuba osiyodilole wokino tanalate pola:na:no, nanitabo gabono osiyodilole tanalo ega:walo tabo gela tanalo kapiyate aimano ilukuli magumune bemaimionakoma:na.^v

⁹Ebema: nale la:tamo dopamo dapalibimo, ebe leta magumulo la: ma kunu analimata, la:le buwelemele pilolo duwatanaka ega:walo kamiyale pilolo duwatanaka, ebako epago akokapiyala. ¹⁰Wiyasiya modoboa: la: naimano tabono magumu kubanu laema. Numa:la:, la: sosi epo magumulo piyate ebako kawokawo kuba dosiyodilolenaka nale ibino tanalo kapiyama: kiyawaomo, mabu ibi Godokono nanitabo tanalo iyalo iyatawaiya. Wiyasiya me opo epo magumulo epetapi bilibilinomate Godokono tanalo kiyatawaona:, ebema: iba:godolo kamiyale ega:walo buwelemele pilo tanalate ba:pola:na, ega:walo iba:te dogodogopima: keda:oma: ubi kawonomamo eba alomolo tete epetapilo epetapino inamabu pilolo uwatenaka, ega:walo iba:te iyaiya ida:da:lino uliyana akamamalatelenaka. Ebema: nale la:tamo talena kiyatia: ebako nanitabokobi midia:piago wapata:laema:, mabu la: me opolo iba:go kapimiya eba ilukulinalo gabote a:kitanamene la: a:ka:tuwa: la: ibi magumune nanitabonomolo iyabaiamo kowatiamidala:ema. ¹¹Iyo, nale la: sosi epono tanalo kapiyama: kiyawaomo. La:le kebe epo la:imano nanitabokobi midipi ekakima: deka:la:miawenama, ibi magumulo potele buwele pilo o kamiyale pilo dosiyodilonako, potele dogodogodawama: keda:ma: ubi kawonomamo diyatinako ega:walo potele ida:da:li idino uliyana damamalatelenako, potele epetapino tanaloma: a:da: elemasigi gabodo kuba tabo da:kiyawaonako ega:walo potele gamoda da:nionako, ega:walo potele epetapino inamabu pilolo duwatanako, nale ebako sosi lumagino tanaloma: la: walo nakanalemata la: eba:go akokapiyala:, iyo, la: eba:go bae naoma: la:tamo talena iyatilaemata.^w

¹²⁻¹³Nanitabola, piyate sosi magumulo pola:na:no Godote a:ka:tuwa: ebe nanitabokobi midia:pino tanalo kanagilamelelaemene, ebema: ebe woko ebenola, na ebe tolemelo kosiyodilonakoa:. Wiyasiya sosi magumulo da:pola:na ebe epono tanalo anagilamelelame woko iyala, iyo, Godote ebe woko a nanitabokobi midipiatamo ikaeamiya. Ebema: la: magumulo piyate kuba dosiyodilolena ibino tanalo nanagilamelelameta:la:, mabu Godokono Bukalo tabote ma kunu itana, “La:le kawo kubanomo osiyodilodawa la: magumune gito nalibiyala:!”^x

**Nanitabokobi Midipiate Apamineuui Tanaloma:
Gabamaniatamo Tolaema: Polote Talenama: Degiya**

6 ¹Me tanalo idila. La:imano taneba magumulo idite ida:go tanalo idima: dapamineuuma:na:, mabu keleka: la:le Godokono

^v 5:8 Totomu 16:3   ^w 5:11 2Tes 3:6; Tai 3:10   ^x 5:12-13 Totomu 13:5; 17:7

ubi tanaloma: tolea:no gabamanino tabo anagiyamidawatamo da:tolama:ema, ebe tuputupu okoli tanalo iyatawa: lumagite la:imano tanalo kanagiyamidalametama:? Eiyē! Modobola Godokono sosi epate a:ka:tuwa: ibino apaminateui tanalo nanagilamelelaema:na! ²La: iyatawalata, walone tetelo Godokono epate me opo epo bilibilinomono tanalo kanagilamelelaema:na. Iyo, Godokono ubilo la:le ebe anagiyamida woko magumulo ka:pola:namamota, ebema: me tetelo kebe apaminateui tanalate la: magumulo demaimionaka, la:imano woki ega:walo elawo modobola ebe egege tanalo tuputupulo kanagilama:ema:, a, nanitabola:ka:?^y ³Ega:walo la: nanitabonomolo iyatawalata, Godote ebena Unu Duliyomolono iyaiya woko kosiyodilolena: dosiyodiloliya, ebe nopopino tanalo a nanitabokobi midipiate kanagilamelelaema:na. Nanitabola, a ebe woko kosiyodiloma: Godote modobo elawo atamo kikaeamene, ebema: a iyatawanomola, me opolo atamo kebe tanalate demaimiona, ebete modobo elawo atamo atumu na:kikaeamena ebe tanalo wadenomamo kanagilaema:. ⁴Ebema: mabu keleka: la:le apaminateui magumulo gabamanino tabo anagiyamidapiatamo da:tolama:wenakoma? Numa:la:, a sosi epo iyatawala, ebe nanitabokobi midia:piate Godokono tanalo ega:walo aimano tanalo nanitabolo kiyatawaona:. ⁵Eiyē! La:le kilipoaema: nale la:imano kuba osiyodilo tanalo ebema: awokalimo. Na iyatawala la:imano mulo wokiagopi epetapi ba:pola:na, ibi modobola la: nanitabokobi midipino apaminateui magumulo la:imano tanalo kanagilamelelametama:. Wiyasiya diyala, la: epetapi ma kunu daedale wokilo da:begetawenama, “Mulo wokiagodawa idite aimano taneba magumulo ka:luta:.” ⁶Numa:la:, la: nanitabokobi midipi ekakima: eba eda:onalo, la:imano daedale wokino tanaloma: idite gabamani idino tabo anagiyamidawatamo gito magatanakomata, iyo, la:le la:imano iyaiya apaminateui tanalo nanitabokobi midia:piatamo watanakomata!

⁷Eiyē! La:imano taneba magumulo idite idi gabamianatamo demagatamene, ebe tetelo la:imano goweladawa Saitanate la:imano wato kikopu iyalo elawe, iyo, la: ebena ubi tanaloma a:tudila:omata! Numa:la:, idite a:ma:tamo kuba osiyodilote ebena a:ma: ebe tanalo gito degebolema:emene, ebe tanalo modobola, wiyasiya modoboa: wato kikopu Saitanatamo gito ikaema:! Iyo, idite a:imano inamabu idi pilolo lawete ebena a:ma: ebe tanalo gito da:dodomatiaemene, ebe tanalo modobola, wiyasiya Saitanatamo tuduwatama: modoboa:! ⁸Ebema: la:imano osiyodilo tanaloma kuba beda: kawonomola:ka:, mabu la:le nanitabokobi midipi ekakima: eba eda:onalo idite iditamo kuba osiyodilonakomata ega:walo idino inamabu pilolo a:kelawenakomata!

---

^y 6:2 Awo 3:21

⁹La: iyatawalata, tuputupulo ilukulia: epate Godokono Kawo Elawodawano duliynomolono wadewade dogodogo tanalo magumulo tanalo idi a:kelaema:na. Iyo, me tanalo ebe nanitabola, piyate buwelemele ega:walo kamiyale pilolo duwatanaka, ega:walo ida:da:lino uliyana damamalatelenaka, ega:walo dubu gabatamo dosiyodilolenaka,^z ¹⁰ega:walo epetapino inamabu diya gabodo pilolo duwatanaka, ega:walo epetapino inamabu ibino elawamo gito duwatanaka, ega:walo dogodogopima: keda:oma: ubi kawonomamo dalomonaka, ega:walo gamoda da:nionaka, ega:walo epetapino tanaloma: a:da: elemasigi gabodo kuba tabo degelanaka, ebako kuba osiyodilolepi bilibilinomo magumulo idawate Godokono Kawo Elawodawano duliynomolono wadewade tanalo a:kuwatemene. ¹¹Numa:la:, dopamo tetelo la: epetapi ebako kuba osiyodilole magumulo ilukulinaimata, wiyasiya kalakala kawonomola, me tetelo la: eba kunu kilukula:wena:. Iyo, Kawodawa Ya:su Kelisote la:imano kuba osiyodilole tanalo dukulaolelametia, ebete aimano Godokono Uliyanano elawamo la: ebenu tuputupupima: eba midililo, la:le ebenu iyaiya ubi tanalo kapiya kosiyodilola:wenakoma: la: talenapima: ebo eda:imata.^a

**Nanitabokobi Midipiate Ibino Apa:mo Osiyodilole
Tanalamo Godoko Nowalogonakoma:na:**

¹²Ebema: diyala, la: magumulo idite natamo ma kunu da:begemene, “Numa:, apa:mo osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo nale tanalo idi kosiyodiloma: talena nanitabolo kitana:.”

Ebene nale ebenu tabo eba wiyalo kegemamo, “Iyo, na Kelisoko magumulo tutudawama: eba eda:nalo, talena natamo nanitabolo kitana: tanalo idi kosiyodiloma:. Wiyasiya numa:, apa:mo osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo osiyodilole tanalo epetapiate naimano nanitabokobi midi magumulo na a:kowalubinima:na:, ebema: nale naimano tepo iyalo a:kodakodaimiyamo ebako kuba osiyodilole tanalamo a:ka:tuduwatamo, iyo, nale kuba osiyodilo tanalo idi naimano watodawama: a:ka:midimo.”^b

¹³Ebema: diyala, lumagi idite tabo ma kunu da:begemene, “Numa:, Godote epono kape tanaloma: iyaiya bae osiyodilolelamiya, ega:walo ebete epo eba osiyodilolelele ibino tepo magumamo ubi tanalo ebo alomolamiya bae kenaonama:.”

Ebene nale ebenu tabo ma kunu ka:wiyamamo, “Iyo, Godote epo ega:walo inamabu bilibilinomo osiyodiloliya, wiyasiya ebenu ubi tetelo ebete kateneno iyaiya ubi tanalo ega:walo bae nao tanalo kapimiya gito kopoliyadigalemene. Ebema: kawo tanalo ebe ma kunula, la:

^z 6:9-10 Gal 5:19-21; Epe 5:5; Awo 22:15   ^a 6:11 Tai 3:3-7   ^b 6:12 1Kol 10:23

dubate la:imano apa:mo iyaiya kuba ubi tanalo buwelemela:tamo ega:walo kamiyala:tamo osiyodilolema: modoboa; mabu Kawodawate epono apeno iyaiya modoboa: tanalo magumulo ibi nilakapolo eba walubilinalo, ubi ebo iyatinako iba:te ibino apa:mo ebena ubi tanalo kapiya kosiyodilolenakoma.”^c ¹⁴Numa:la; Godote aimano Kawodawa a:e magumune eba adipatelo ebena a:e ape igilokobi ebo midiya, ebema: ebete ebena elawamo a wadipaeatelo aimano a:elao ape atumu igilokobi ka:ka:midilimene.^d

¹⁵La: iyatawalata, a nanitabokobi midipi bilibilinomate Kelisokono talena apema: eba kunu eda:onama; ebema: aimano iyaiya ape ebe ebena apeno iyaiya apuapula. Ebe mabuma: a magumulo idite Kelisokono talena apeno tanalo idima: eba eda:nalo, ebete dubu bilibili kamiyaletamo ba:ka:tomene eba:go kuba eba osiyodilolo kapiyama: keda:ma:? Ao, ebe tanalo kubanomoma: keda:mene!^e ¹⁶Eiye! La: iyatawalata, kebe tetelo dubu idite ebena ape dubu bilibili kamiyaletamo dikaemene, ibi netewapiate kapiyama: ebo keda:ma:na; a, nanitabola:ka:? Numa:la; ibi netewapino tanaloma: Godokono Bukalo tabote ma kunu gena, “Dubute kamiyala:go kapiyama: keda:mene,”^f ¹⁷ebema: eba kunu potele nanitabokobi midu magumulo ebena uliyana Kawodawa Kelisotamo dikaemene, ibi netewapiate uliyana apulo kapiyama: keda:ma:na.^g

¹⁸Ebema: nanitabokobi mididawa, modobola a:ma:le buwelemele ega:walo koi pilo, kamiyale ega:walo dubu pilo, ebako osiyodilole tanalo bilibilinomo a:ma:le kuba nibote maigama: gelo ebe osiyodilole magumune nalaula:nakiye. Nanitabola, potele ebako kuba dosiyodilomene, ebe tanalodo ebe a:ka:tuwa: ebena ape ka:kubaimene, wiyasiya kuba osiyodilole tanalo bilibilinomo epetapi eba kunua.
¹⁹A:ma: iyatawalata, Godote a:ma:tamo dikametia ebe Uliyanate a:ma: magumulo eba okolinalo, a:imano apete ebe amamateno motoma: eda:na, a, nanitabola:ka:? Iyo, a:imano ape ebe a:imanoa; ²⁰mabu Kelisote ebena wiya kawonomo kalimamo a:ma: elawiata. Ebema: a:imano apeno osiyodilole magumulo modobola a:ma:le ebe kapiya kowalogawenama: tanalo bilibilinomo nosiyodilolenakiye.^h

**Dubu Ega:walo Kamiyale Ibino Kapiyama: Eda:
Tanaloma: Polote Sosi Epo Diyatulamiya**

7 ¹Ebema: la: dopamo la:imano leta magumulo kebe tanaloma: na danana:ima, nale me tetelo ebe tanalo la: kiyatulaemamota. Dopo tanalo ebe la: epetapiate ma kunu degelawenama, “Dubute kamiyale lawea:no ebe a:ka:tuwa: dokolinamene, ebe tanalo wade tanalola.”

^c 6:13 1Tes 4:3-5   ^d 6:14 Lom 8:11; 1Kol 15:20; 2Kol 4:14   ^e 6:15 Epe 5:30

^f 6:16 Ma:t 19:5   ^g 6:17 Yon 17:21-23; Lom 8:9-11   ^h 6:20 1Kol 7:23; 1Pit 1:18-19

²Wiyasiya buwelemele ega:walo kamiyale pilo tanalo magumulo, iyo, atumu koi ega:walo dubu pilo tanalo magumulo Saitanate kuba gabamo wabuga:ta tanalo bilibilinomo ebe wadaenako, ebema: nanitabokobi midipi bilibilinomo magumulo modobola dubu idite ebenu kamiyale nelaemene, ega:walo kamiyale idite atumu ebenu awi na:kelaemene. ³Ega:walo dubu ebenu kamiyala:go kapiyama: eda: magumulo, kamiyaletete ebenu awi kekalakalaima: modobola ebete ebenu ape ebetamo nikamenakomene, ega:walo dubute atumu ebenu kamiyale kekalakalaima: ebenu ape ebetamo na:kikamenakomene, mabu Godote ebenu ubi tanalo epatamo dopamo eba kunu iyatiya. ⁴Numa:la:, ebe tanalo magumulo kamiyaletete ebenu ape watodawama: keda:na:, awite ebenu ape namutudawama: eda:na:, ega:walo atumu dubute ebenu ape namutudawama: keda:na:, wiyasiya ebenu kamiyaletete ebenu ape namutudawama: keda:na:. ⁵Ebema: dubute ebenu kamiyala:go kapiyama: eda: magumulo idite iditamo ebe tanalo kosiyodiloma: talena akoiyata:la:, wiyasiya ibi netewapiate woki kapiyama: eba eda:lo ma kunu degelama:na:, iba:te gopowai tetelo kapiyama: eda: tanalo a:kosiyodiloma:na: iba:te Godago tabo gela tanalo kosiyodilonakoma:, ebe tanalo kuba:, wade osiyodilo tanalola. Wiyasiya iba:te kebe gopowai tete diyatima:na: ebe teta:mo da:nemaima:na:, modobola iba:te kapiyama: eda: tanalo samonomamo walo na:kowagilima:na:, mabu Saitanate kateneno ubi tanalodo iba:tamo dowadaenako, iba:te ebe kuba gabamo wabuga:ta tanalamo dubu ida:go o kamiyale ida:go gudima: modoboa:. ⁶Wiyasiya la: wadenomamo niyatawala:, la:le la:imano tanalo katepapaema: na Polote la: ka:totomulateleta:, ao, nale negemo talena puliyala la: ebe tanalo kosiyodilaema:.

⁷Nanitabola, naimano ubi tanalo ma kunu itana, la: kamiyalea:no ilukulina modobola, nale keba kunu kokolinamo eba kunu. Wiyasiya na iyatawala Godote kebe iyanomo elawo natamo kikanamiyale nale kamiyalea:no kokolinama:, diyala, ebete ebe atu elawo la: epetapiatamo kikalametia:. Iyo, nanitabokobi midipiate ebenu iyaiya woko kosiyodilolenama:, ebete iba:tamo ebenu iyaiya elawo gito ikalamenako, ma kunu ebete iyanomo elawo idi lumagi kapiyatamo eba ikamelo wiyasiya iditamo iyanomo elawo idi ebo ka:kikaemene.

⁸Ebema: nanitabokobi midipi dubu magumulo kebe dubuno kamiyala:te da:elaiya ibino tanaloma: ega:walo amoleamoleno tanaloma: na Polote tabo ma kunu gemo, nale kamiyalea:no keba kunu kokolinamo, modobola iba:te eba kunu nilukulinama:na:. ⁹Wiyasiya ibi magumulo kebe dawano kateneno ubi tanalate elawoelawonomoma: deda:ona, ma kunu dubu idite kamiyale lawea:no kuba osiyodilo tanalamo degamene, modobola ebako dubute kamiyale idi nelaemene ega:walo ebako kamiyaletete atumu dubu idi na:kelaemene. Numa:la:, kebe tetelo dubute

kamiyale tuputupu gabodo delaemene, ebe tanalo ebe wade tanalola, wiyasiya ebete lawea:no ebenu tepo magumulo elanomoma: deda:mene, ebe tanalote Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanaloma: keda:mene.ⁱ

¹⁰⁻¹¹Ega:walo me tanalo idila. Kebe dubute ebenu kamiyala:go dokolina ega:walo kebe kamiyaletete ebenu awiango dokolina, nale ebako epatamo totomu tabo ikalaemo, me totomu tabo naimano wokia:, ebe aimano Kawodawano totomu tabola. Iyo, ebenu ubi tanalo ma kunula, dubute ebenu kamiyale gito akoalibuta:la: ega:walo kamiyaletete atumu ebenu awi akoatepala:. Wiyasiya kebe kamiyaletete ebenu awi iyalo datepi, modobola ebete awia:no gito nokolinamene, ebenu ebete eba kunu eba okolinalo woki iyama: deda:mene, talena a:kitanamene ebete ebe atu awiango kapiyama: walo keda:te eba:go walo ka:kokolionama:.^j

¹²Ebema: nale la: epetapiatamo tabo idi gemo, me tabo da: naimano wokino tanalola:, iyo, me tabote aimano Kawodawagodone natamo da: ka:pea:. Diyala, la: nanitabokobi midipi magumulo dubu idite ebenu nanitabokobi midia: kamiyala:go dokolinale, ebenu ebe kamiyaleno ubi ditamena eba:go kokolinama: ebete ebe gito akoalibuta:la:. ¹³Ega:walo nanitabokobi midi kamiyaletete nanitabokobi midia: awiango dokolina, ebe atumu ebe dubuno ubi ditamena eba:go kokolinama: ebete ebe gito akoalibuta:la:. ¹⁴Nanitabola, Godote nanitabokobi midia: dubu idi ebenu nanitabokobi midi kamiyaletete ebe tataliamo kemagaemene, ega:walo ebete nanitabokobi midia: kamiyale atumu ebenu nanitabokobi midi awido ebe niyakabamo pema: kowalubimene. Numa:la:, ebe tanalote nanitaboma: eda:notaleka:, ebe dubu ega:walo ebenu kamiyale ibino guda:te Godokono umi magumulo daleyama: eba eda:olo, iba:te ebetamo pelaema: a:ka:modobona: wiyasiya ebe tanalote eba kunu kitana:, ao, ebako guda:te Godoko niyakabamo pelaema: talena puliyanomola.

¹⁵Wiyasiya numa:la:, kebe tetelo nanitabokobi midia: kamiyaletete ebenu nanitabokobi midi awi atepama: ubi diyatimene, ega:walo kebe tetelo nanitabokobi midia: dubute ebenu nanitabokobi midi kamiyale atepama: dowagelemene, nanitabokobi mididawate odiyobo tanalo idi ako-osiyodilala:. Ebenu nanitabokobi midia:dawate ebenu nanitabokobi midi kamiyale o awi eba kunu datepamene, ebe tetelo nanitabokobi mididawate tutunomoma: eba eda:lo matuomeo tanalo idite ebegodolo walo a:kitanamene. Wiyasiya Godote a nanitabokobi midipi bilibilinomo iyalo eka:miya ale epetapiango gowelaoa:no milo magumulo kilukulinama:,^k ¹⁶ebema: nanitabokobi midi kamiyale, modobola a:ma: gabo nowadiye a:imano nanitabokobi midia: awiango milolo kokoliawenama:. Diyala, a:imano awite a:ma:do ebenu igilo mula: tanalo da:belaemene. Ega:walo nanitabokobi midi dubu, modobola a:ma:

ⁱ 7:9 1Tim 5:14 ^j 7:10-11 Mat 5:32; 19:9 ^k 7:15 Lom 14:19

atumu gabo na:kowadiye a:imano nanitabokobi midia: kamiyala:go milolo kokoliawenama:, mabu a:ma: nanitabolo kiyatawawena: ebete ebena igilo mula: tanalo a:ma:do da:belaemene.^l

**Polote Yu Dubuno Tama Itamida Pukala Lawe
Tanalone Tanalo Idi Diyatulamiya**

¹⁷Ebema: nale sosi bilibilinomo magumulo kebe tanalo kiyatulamenakomo, ebe totomu tabo a bilibilinomono tanaloma: ma kunu itana. Godote lumagi idi ebe nanitabokobi ka:midima: deka:imene, ebena okoli tanalo keba kunu kitanale, ebete walone tetelo gabo akowadiala: ebe okoli tanalo ebe a:ka:tuwa: ebena elawamo iyama: ka:midima:. Ao, Kawodawate ebetamo kebako okoli tanalo kikamile, modobola ebete ebe atu okoli magumulo kalakalago nokolinamene, ebena ubi tanalo lumagi idino okoli tanalamo akoiyata:la:. ¹⁸Eba kunu Godote Yu epono tama itamida pukala lawe dubu deka:imene, ebete gabo akowadiala: ebe pukala ebena apene egebolema:, ega:walo Godote tama itamida pukala lawea: dubu idi deka:imene, ebete ebena ubi tanalo akoiyata:la: ebe tanalo kelaema:. ¹⁹Numa:la:, Godokono umi magumulo dubu idite Yu epono tama itamida pukala iyalo delawiya ebe tanalo kawo tanalaa:, ega:walo dubu idite ebe tanalo lawea:noma: deda:mene ebe tanalo atumu kawo tanaloma: a:keda:mene. Kawo tanalo kapiya bitana, ebe tanalo ebe Godokono kawokawo totomu epetapino tabamo tuduwata tanalola.^m

²⁰Ebema: me tanalone a bilibilinomate iyatawala, ma kunu Godote lumagi idi deka:imene, ebena okoli tanalo keba kunu kitanale ebete walone tetelo gabo akowadiala: ebe okoli tanalo ebe a:ka:tuwa: iyama: ka:midima:. ²¹Iyo, nanitabokobi mididawa, Godote a:ma: deka:mitia, ebe tetelo a:ma: kawo dubu idino wiya: wokodawama: deda:wia, ebe mabuma: a:ma:le me tetelo a:imano okoli tanalo iyama: ka:mida:ema: woki bilibilima: akoeda:la:. Wiyasiya a:ma: numa:, a:imano woko namutudawate a:ma:tamo gabo nilakapolo dosiyodilomene a:ma:le ebena wiya: woko magumune ka:nemaigaema:, kuba:, a:ma: ebe wade tutu okoli tanalo ebegodone gito nelawiye.

²²Nanitabola, potele kawo dubu idino wiya: wokodawama: eba eda:nalo Godote ebe Kawodawa Kelisoko nanitabokobi midima: deka:mi, ebe tetene wagilimite ebete Kelisokono woko magumulo ebena tudawama: edi. Ega:walo atumu potele kawo dubu iditamo wiya: woko osiyodiloo: tetelo Godote ebe deka:mi, ebe tetenomolo ebete Kelisotamo wiya: woko osiyodilo ebo wagilimi.ⁿ ²³Iyo, Kelisote ebena wiya kawonomo kalimamo la: uwatiata, ebema: la: ebe kapiyatamo woko eba osiyodilonalo epetapino wiya: wokopima: akoeda:onala:. ²⁴Ebema: naimano nanitabokobi midipi

^l 7:16 1Pit 3:1   ^m 7:19 Lom 2:25; Gal 5:6; 6:15   ⁿ 7:22 Pai 16; 1Pit 2:16

ekakiala; me naimano iyatulame tabono kawo tanalola. Godote kebe lumagi deka:imene, ebe lumagino okoli tanalo keba kunu kitanale, ebete Godago kalakalago eba okolinalo gabo akowadiala: ebe okoli tanalo ebe aka:tuwa: ebene elawamo iyama: ka:midima.

**Kebe Dubute Kamiyalea:no Dokolina Ega:walo
Kebe Kamiyaletе Dubua:no Dokolina Polote Ibino
Tanaloma: Ebene Woki Tabo Da:kiyawaiya**

²⁵Ebema: la:imano leta magumulo la: tanalo idima: na danana:ima, ebe tanalo la:imano sosi magumulo piyate kamiyalea:no dilukulina ega:walo piyate dubua:no dilukulina, ebe dubu ega:walo kamiyale iba:te keba kunu na:kowagelema:na:. Numa:la; nale me tanaloma: aimano Kawodawa Kelisogodone totomu tabo idi dopamo nanitabolo kelawea; wiyasiya na iyatawala ma kunu ebete ebene nilakapolo na nani wokodawama: ka:na:mite ebene woko gobebobamo iyatiniya, nale mako tanaloma: naimano wokiamo la: kowalubilitama:

²⁶Nanitabola, nanitabokobi midipiatamo temeteme maimio tanalote iyalo wagilimite, ebe temeteme tanalate tete tatalila kawokawonomoma: keda:oma:na; ebema: naimano woki ma kunula, Godote me tetelo kebe dubu deka:imene, ebene okoli tanalo keba kunu kitanale, modobola ebete eba kunu kalakalago nokolinamene, iyo, ebete gabo akowadiala: ebene okoli tanalo iyama: ka:midima. ²⁷Ebema: nanitabokobi midi dubu, a:ma:le kamiyale dopamo delawa:wia, a:ma: ebe alibutima: woki akoiyata:la; ega:walo a:ma:le me tetelo kamiyalea:no dokoliawena, a:imano kamiyale lawe gabo akowadiala:. ²⁸Wiyasiya numa; a:ma:le kamiyale laema: ubi eba iyatilo tuputupu gabodo delawa:emene, Godokono umi magumulo ebe tanalo kuba; ega:walo atumu buwele idite dubu delaemene, Godote ebe tanalo kubama: a:kegeamene.

La: wiyasiya me tanalo niyatawala; kamiyale magumulo potele awi dopamo lawete eba:go dokolina, ega:walo dubu magumulo potele kamiyale dopamo lawete eba:go dokolina, ebe mabuma: iba:te me opono iyaiya temeteme tanalo epetapi biyataawaonakoma:na:. Ebema: nanitabokobi midi dubu, na ubila a:ma:le kamiyale lawea:no ebako temeteme a:kiyatawaemene, ega:walo nanitabokobi midi buwele, na ubila a:ma: atumu awi akolawa:la: a:ma:le ebako temeteme tanalo uwatekapoma:

²⁹Naimano nanitabokobi midipi ekakiala; naimano iyatulame tabono magumu ma kunula, Godokono Uwomu Egelate ebe netatali, ebema: kebe dubute kamiyale dopamo lawete eba:go dokolina, modobola ebete me tetene wagilimite kamiyale lawea: dubu keba kunula:ka: eba kunu nokolinamene. ³⁰Ebene eba kunu potele temetema:go diina, modobola ebete atumu temetemea: lumagimu nokolinamene, ega:walo potele

kalakala magumulo da:luta, modobola ebete kalakala: lumagimu nokolinamene, ega:walo potele dogodogo inamabu maniamo dopamo duwatei, modobola ebete inamabua:dawamu nokolinamene, ³¹ ega:walo potele me opono tanaloma: woko dosiyodilona, modobola ebete ebe iyaiya woko iyalo da:miyapi ebako lumagimu nokolinamene, mabu me opono tanalate keba kunu ka:pola:nale, ebe tagala tanalo bilibilinomate eba olopoligolo oli tanalate na:pemaimiona.^o

³² Ebema: na ubia:nola la: me opono tanaloma: woki bilibilima: eda:oma:. Numa:la:, kebe nanitabokobi midi dubute kamiya:lea:no dokolina, ebete aimano Kawodawa kekalakalaima: ebenu ubi kawonomo eba iyatinalo ebenu iyaiya tanalo kapiya ebo malagidilolenako. ³³ Wiyasiya kebe nanitabokobi midi dubute kamiya:le dopamo lawete eba:go dokolina, ebete ebenu ubi kawonomo ebe kamiya:le kekalakalaima: iyatinako, ma kunu ebete me opono tanalo eba malagidilolenalo ³⁴ ebenu tepo magumulo ebe tanalate Godokono ubi tanalago na:gowelana. Ebene kebe nanitabokobi midi kamiya:lete awia:no dokolina ega:walo kebe nanitabokobi midi buwelete awia:no dokolina, iba:te aimano Kawodawano talena woko osiyodilo tanaloma: ibino ape ega:walo uliyana ebetamo kikameoma: ebenu iyaiya tanalo kapiya ebo malagidilolenaka. Wiyasiya kebe nanitabokobi midi kamiya:lete dubu dopamo lawete eba:go dokolina, ebete ebenu ubi kawonomo ebe awi kekalakalaima: iyatinako, ma kunu ebete me opono tanalo nemalagidilolena.

³⁵ Ebema: tabo olowiopiala:, nale me iyatulame tabamo kamiya:le lawe tanaloma: ega:walo dubu lawe tanaloma: la:tamo pukala kalomolameta:, ao, na ubila me tabamo la: eba walubililo la:le wadenomamo kilukula:wenama:, ega:walo la:le la:imano tanalo aimano Kawodawano woko osiyodilo tanaloma: ebetamo nanitabonomolo kikamea:ema:, na ubia:nola odiyobo tanalo kapiya idite la:godolo itanama:.

³⁶ Ega:walo me tanalo idila. Kebe tetelo nanitabokobi midipi magumulo buwele idila koi idila iba:te eba okolionalo, ibino nabila menokobila iba:te ebe ebetamo galo doboema:na:, ebenu tete geyageyadopolo iba:te kapiyama: eda:no ebe koite ebe laema: ebenu ubi tanalote kawonomoma: deda:mene, keba kunula:ka: ebete ebetamo modoboa: wokino tanalo malagidilole dowagilimene, ebe tetelo ebete ebe ebenu kamiya:lema: da:midimene Godokono umi magumulo ebete kuba idi a:kosiyodilomene. ³⁷ Wiyasiya kebe tetelo ebe koite lumagi idino ubi tanalamo tuduwata:no, ebenu ebe a:ka:tuwa: ebenu kateneno ubi tanalolo ebetamo galo dobomi ebe buweleno tanaloma: eba matuomeolo, ebete ebenu tepo magumuno woki ma kunu da:kodakodailaemene Godokono iyaiya woko kapiya kosiyodilolenama:, ebete ebe buwele ebenu kamiya:lema: samamo

midia:no tete da:geyageyaima:tepamene, Godokono umi magumulo ebete atumu kuba a:kosiyodilomene. ³⁸Ebema: numa:la:, kebe koite ebetamo galo dobomi ebe buwele samamo delaemene, ebete wade tanalo kosiyodilomene, ega:walo kebe koite Godokono woko kosiyodilonama: ebetamo galo dobomi ebe buwele tete geyageyanomolo lawea:no eba kunu dokolinamene, ebena osiyodilo tanalote atumu wadenoma: keda:mene, iyo, ebena osiyodilo tanalono wade tanalote dopo koino wade tanalo ka:nodolimene.

³⁹Ega:walo me tanalo idila. Nanitabokobi midi kamiyaleno awino a:e teta:mo ebete talena magumulo eba okolinalo dubu idi akolawa:la:, wiyasiya kebe tetelo ebena awite da:emene, ebe talenate ebegodone olopologote ebena ubilo dubu idi delaemene, kuba:, wiyasiya ebete nanitabokobi midia:dawa akolawa:la:.^p ⁴⁰Ebena Godokono Uliyanate nagodolo eba okolinalo, na nemalagidilutamo me wokino tanalo idite ebegodone da:pele, kebe kamiyaleta amolema: eda:te Godokono woko osiyodilo tanaloma: awia:no dokolinamene, ebena kalakalate kawonomoma: keda:mene, iyo, ebena kalakalate dubu idi delaemene ebe kamiyaleno kalakala ka:nodolimene.

**Nanitabokobi Midia:piate Ida:da:liatamo Dikalamenaka,
Polote Ebako Katene Naoma: Talena:noma: Da:kiyawaiya**

8 ¹Ebema: la:imano leta magumulo la:le tanalo idima: na danana:ima, ebe tanalo ebe nanitabokobi midi dawa idite olowame baiamo tote, piyate ida:da:li amamatelena katene inamabu dupalomonaka, ebete ebe epono inamabu laema: talenala:ka: o talena:nola:ka:. Ebe tanaloma: la: epetapiate negelanakomata, “A bilibilinomate iyatawa tanalo iyalo elaima:.”

Nale wiyasiya negemo, “Kebe tetelo iyatawa tanalote idawagodolo ditana, ebe mabuma: ebe a:ka:tuwa: ebe walogonako, wiyasiya kebe tetelo nilakapo kimalagidilo tanalote ebegodolo ditana, ebe tanalodo ebete epetapi ibino nanitabokobi midi magumulo na:kodakodailamenako.”^q

²Ebema: numa:la:, potele epetapino iyaiya walubi tabo olowioa:no amamalo ma kunu demalagidilona, ebete tanalo idima: iyatawa tanalo dopamo modobolo elawi, ebegodolo nanitabo iyatawa tanalote kitana:.^r

³Wiyasiya potele Godoko nilakapolo demalagidilona, ebema: Godote ebena tanalo nanitabonomolo eba iyatawanalo ebe wadenomamo umina.

⁴Ebema: nanitabokobi midi dawa idite olowame baiamo tote, piyate ida:da:li amamatelena katene inamabu dupalomonaka, ebete ebe epono inamabu lawete denamene ebe tanalo talenala:ka: A iyatawala ida:da:li ega:walo Godoko ibino tanalo iyala, mabu aimano Kawodawa

---

^p 7:39 Lom 7:2-3   ^q 8:1 Ali 15:29   ^r 8:2 Gal 6:3

kapiyate nani Godoma: eba eda:nalo nanitabo elawote ebe kapiyagodolo bitana, wiyasiya ida:da:li uliyana elawote nanitabolo kitana:.^s

⁵Nanitabola, kebe uliyante tobolo unulo ega:walo me opo kawonomolo dilukuliona, Godoko nanitabokobi midia:piate ibi eba amamalatelenalo ibi ibino godoma: ebo ka:la:minaka, iyo, tete epetapilo iba:te ibino iyaiya ida:da:li uliyanatamo godo mailo ega:walo kawokawopino mailo gito ikalamenaka. ⁶Wiyasiya a nanitabokobi midipino Godoko ebe kapiyanomola, ebe aimano Nabiwila. Nanitabola, potele tobolo unu kawonomo ega:walo me opo kawonomo dosiyodiloliya, iyo, potele iyaiya inamabu ega:walo epo ega:walo uliyana bilibilinomo dosiyodiloliya, ebete ebe Elawodawama: eba eda:nalo ale ebe kowalagonama: ebema: ilukulionama: Ega:walo aimano Kawodawa atumu ebe kapiyala, ebe Ya:su Kelisotela, ebene elawo magumudo iyaiya inamabu ega:walo epo ega:walo uliyana bilibilinomate awokalaiya, iyo, ale ebene nilakapo tanalodo igilolo ilukulionama:.^t

**Nanitabokobi Midipi Magumulo Idite Ebene Ekawino
Agowa Ukamidadawama: Akoeda:la:**

⁷Wiyasiya me opo epo epetapi bilibilinomate Godokono nanitabo tanalo iyatawa:, ibi ida:da:lino uliyana amamalatelepila. Ebema: ibi magumulo piyate ebe amamalatele magumune Godotamo dolobila:oma:na:, ibi epetapiate tete geyageyadopolo ibino tepo magumuno mulo woki nanitabolo kodakodailamea:no, iba:te ida:da:li malagidilole tanalo samamo ebema: akatepama:na:. Numa:la:, ebako nanitabokobi mididawate olowame baiamo tote, piyate ida:da:li amamalateleno katene inamabu dapalomonaka, ebete ebe epono inamabu lawete da:penamene ebene tepo magumuno wokite ebe kuba osiyodilodawama: ebema: kegemene. ⁸Wiyasiya nanitabo tanalo ebe ma kunula, ale inamabu idi denama: ebe inamabute a Godokono ololo apulo tuputupupima: a:ka:midia:mene. Ebema: nanitabola, nao inamabu bilibilinomo magumulo lumagite inamabu idi denamene ebe tanalodo kubadawama: a:keda:mene, ega:walo ebete inamabu idi nama: talenama: degemene, ebene naa: tanalodo ebete tuputupudawama: a:keda:mene.^u

⁹Wiyasiya la:le inamabu bilibilinomo naoma: tutupima: eba eda:onalo, la: nanisiwale! La: magumulo kebe lumagite ebene nanitabokobi midi magumulo kodakodalo utina:no, idawate ebene nao tanalodo ebe lumagino tepo magumuno mulo woki kubailamete ebene agowa ukamidadawama: akoeda:la:. ¹⁰Numa:la:, la: piyate Godokono tutu okoli tanalonomo diyatawawenama, la: magumulo idite katene inamabu kenama: ida:da:li idi amamateno motamo da:tomene, ebene ebete ebolo

^s 8:4 Gal 4:8; Totomu 4:39; 6:4   ^t 8:6 Epe 4:5,6   ^u 8:8 Lom 14:13-15; Gal 5:13

ebe uliyana amamateno inamabu eba nitalo, diyala, nanitabokobi mididawa idite ebenu osiyodilo tanalo da:ba:puiumene. Ebema: ebe dawate ebenu tepo magumuno mulo woki dopamo nanitabolo kodakodailamea:no, ebetamo beda: tanalote na:ka:pemaigamene? Iyo, ebete ebenu tepo magumulo ebe katene inamabu nao tanalo kuba osiyodilo tanaloma: eba genalo, wiyasiya ebenu namutudawa ibamitilo gito denamene, ebete ebenu nanitabokobi midi tanalo ebo ka:kubaimene. ¹¹Ebema: a:ma: potele a:ma: iyatawadawama: deka:mitana, a:ma:le a:imano iyatawa tanalamo a:imano nanitabokobi midi ekawi eba kunu gito ka:kubaima:ta! Numa:, Kelisote ebe ekawino mabuma: a:iya,^ν ¹²ebema: nanitabokobi midipi magumulo piyate ibino tepo magumuno mulo woki dopamo kodakodailamea:no, a:ma:le a:imano tutu okoli iyatawa tanalodo ebako ekakino nanitabokobi midi tanalo da:kubailama:emene, ebe gabodo a:ma: iba:tamo kawo kubanomo eba osiyodilolo Kelisotamo atu kuba tanalo nanitabonomolo ebo ka:kosiyodiloma:ta. ¹³Ebe mabuma: nale katene inamabu nao tanalodo naimano nanitabokobi midi ekawino agowa ukamidawama: deda:mo, ebe tanalo eba iyatawalo nale uwomua: tetelo katene inamabu walo a:kenanakomo, naimano ekawite na ibaminatenelo kuba osiyodilo tanalamo gakapoma:.”

Ya:sukono Alibolepiate Ibino Woko Osiyodilo Tanaloma: Nanitabokobi Midipiagodone Wadewade Walubi Tanalo Uwatema: Talena Puliylala

9 ¹Ebema: nale la: alateda:lemata, la: iyatawala:ka: nale aimano Kawodawa Ya:suko naimano balida:mo nanitabolo dumiyamo? Ega:walo la: iyatawala:ka: ebete ebenu sosi wagilima: iyaiya opamo daliboliya ebe wokopi magumulo na idima: eba eda:nalo, ebe woko magumulo na tutudawama: deda:namo? Numa:la:, nale aimano Kawodawatamo dosiyodilonaimo, ebe woko magumune kebe wadewade da:ima:te kemaimiye la: ebe ebe epolata.^x ²Ebema: epetapiate na Ya:sukono nani alibolepi magumulo idima: ka:na:mia:no, la: wiyasiya naimano tanalo iyatawalata, iyo, la:le Kelisoko magumulo dilukula:wenama ebe tanalote na nani alibolepi magumulo idima: deda:namo ebe tanalo awokaliminako.^y

³Ebene kebe tetelo epetapiate naimano wokono tanalo anagiyamidanamete kubama: degelanaka, nale naimano tuputupu osiyodilo tanalo awokalima: iba:tamo tabo ma kunu kiyawaonakomo, ⁴na ega:walo piyate nago woko dosiyodilona ale kebe nanitabokobi midipi kowalubilinakoma:, ale aimano woko wiyama: modoboa: tanalo idima:

^ν 8:11 Lom 14:15,20   ^w 8:13 Lom 14:21   ^x 9:1 Ali 22:17-18; 26:16; 1Kol 15:8-9

^y 9:2 2Kol 3:2-3

ibi kanalenakoa. Wiyasiya numa:la, aimano woko osiyodilo tanaloma: ale sosi epagodone bae modobolo kuwatema: talena kitana:!^z ⁵Eiye! La: iyatawala:ka:, Kawodawa Ya:sukono alibolepi epetapi, iyo, ebena ekaki ega:walo Pitako^a atumu, iba:te woko magumulo ibino nanitabokobi midipi kamiyala:go eba wapata:lamenalo ibi bilibilinomate sosi epagodone walubi keba kunu kuwatenake, talena puliyala na ega:walo nago woko dosiyodilona ale atumu eba kunu kowapata:lamenama?⁶ Wiyasiya diyala, la: epetapiate na ega:walo Banabasiko a netewapino tanaloma: ma kunu da:bemalagidilawenama, “Alibolepi magumulo ibi kapiyatamo talena bitana sosi epagodone walubi tanalo kuwatema:, iyo, modobola iba:te wiyasiya egege mani woko osiyodilo magumulo ibi a:ka:tuwa: ibino modoboa: tanalo nulaema:na:”

⁷Eiye! Nale la:imano daedale wokino tabo eba wiyalo ma kunu gemo, “Gabamanino gowelaopi magumulo ibi bilibilinomate ibino bae ega:walo woko wiya gabamaniagodone modobolo uwatenaka, a, nanitabola:ka:? Iyo, eba kunu keba lumagite gala:ipi da:imi pali dopamo kosiyodilile tete bilibilinomo epetapilo ebe wadewade da:imi a:penaonako, ega:walo keba dubute sipi-goeogoeo ulamedawama: keda:nale ebena ubi tetelo ebe inamabuno nono uwatenako.”

⁸Ebema: la: na:kemalagidilawitama, na a:ka:tuwa: naimano wokino tanalamo kegemome uli tabo? Ao, eba kunua:, mabu Godote ebena Bukano totomu tabo ida:mo ebe atu tanalo a niyatuamena. ⁹Iyo, Mosesete Godokono Totomu Tabo ebena Bukamo eba akulolelo tabo idi ma kunu awokalimiya,^b “Epate witi-laiso naono kikopu kuwatema: ibino kau-goeote ebe inamabu mikitaolelo woko iba:tamo dosiyodilomene, ebe tetelo iba:te ebe kau-goeono tabo ala:mo matuima: modoboa:, mabu ebete iba:tamo woko osiyodilo magumulo witi-laiso kikopu kapiyakapiya naoma: modobola, iyo, ebe nao inamabu ebe ebena wokono wiya da:pesola.” Ebema: la: me tabono magumu eba malagidilolo na nananiyala:, mabu keleka: Godote me totomu atamo dikaeamiya, ebena nilakapolo ebete kau-goeogoeo kawonomamo kemalagidilolenale o ebete epo kawonomamo kemalagidilolenale?^c ¹⁰Nanitabola, ebete aimano igilo kawonomamo demalagidilolena, me tabo Bukamo ebema: akuloliya.

Iyo, ebete a ma kunu anaena, pali woko magumulo keba lumagite damela maboelena inamabuamo woko dowagiliminako ega:walo keba lumagite nao inamabu uwate woko dosiyodilonako, ibi netewapiate

---

^z 9:4 Luk 10:8   ^a Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa Pitakono mailo idi ebe Kipasetela.   ^b Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: Totomu Tabo 25:4 numiye. Me tabono magumu ma kunula, kau-goeote woko osiyodilo magumulo epo dowalubilimene, ebema: modobola iba:te ibino nilakapolo wade walubi tanalo kau-goeotamo atumu na:kiyatima:na.   ^c 9:9 Totomu 25:4; 1Tim 5:18

me atu wokino tanalago okoliona, iba:te ibino woko wiyama: nao inamabu magumune ibino apu kapimiya kuwatema:na.^d ¹¹Numa:la:, pali osiyodilodawate damela magumamo kikopu keba kunu kamionakole, ale dopamo la: Kolini sosi epo magumulo woko eba kunu posiyodilima:. Ebema: ale kapiyakapiya tetelo la:godone walubi tanalo delawenakoma:, la: ebe tanalo aimano modobo woko wiyama: ba:kegelaema o pilo tanaloma: ba:kegelaema?^e ¹²Nanitabola, iyaiya wokopi epetapiate la:godone walubi delawenaka, ebe tanalote modoboma: neda:taleka:, la:le aimano woko osiyodilo tanaloma: a dowalubia:wenakoma, Godokono umi magumulo ebe tanalote atumu modobonomoma: ba:keda:na:. Wiyasiya numa:la:, dopamo ale woko magumulo iyaiya modoboa: tanalo eba iyatawaonalo, la: magumulo lumagi idigodone walubi tanalo lawea:no aimano tepo magumu gito kodakodailamenakima:. Iyo, ale Kelisokono Wade Tabo piyatamo ka:kiyawaonakoma:, a ubia:nola iba:godone walubi tanalo idi eba lawelo ebe tanalote aimano woko odiyobo tanaloma: keda:ma:.^f

¹³Ega:walo me tanalo idila. La: Yu epono tanalo iyatawala:ka:, ma kunu piyate Godoko Amamateno Iya Motolo woko dosiyodilona, iba:te ebe woko magumune ibino bae modobolo naonaka? Iyo, piyate Godoko watidilono patapata unamo kalimagono inamabu elamo dalomonaka, ibi a:ka:tuwa: ibi kowalubilima: ebe kalimagono inamabu magumune katene apuapu uwatenaka.^g ¹⁴Nanitabola, aimano Kawodawate ebe waloma:tapi atumu a:totomulatelya, ma kunu piyate ebena Wade Tabo kiyawao woko dosiyodilona, modobola nanitabokobi midipi olowiopiate ibino modoboa: tanalo na:modoboilamelelamenakoma:na:.^h

Polote Wade Tabo Kiyawao Magumulo Godogodone Ebena Wiya Laema: Da:kiyawaiya

¹⁵Nale kebe tabo kegemu, ebe tabo nanitabola, ma kunu nale woko magumulo iyaiya modoboa: tanalo eba iyatawanalo, lumagi idigodone walubi tanalo lawea:no naimano tepo magumu gito kodakodaiminakimo. Wiyasiya nale me leta la:tamo eba osiyodilutalo, naimano woki kitana: me tetelo la:le naimano modoboa: tanalo idi uma:wete na walubini ebo kowagilima:ema:. Eiye, na ubia:nola! Nale la:godone walubi tanalo idi kapiya lawea:no modobola na dopamo ka:emamo, mabu kebe tetelo nale idawagodone walubi tanalo lawe dowagilimo, nale naimano Kawodawa mabuma: damamanamo ebe tanalote nagodolo ebo kalatidimene!

¹⁶Wiyasiya numa:la:, na Wade Tabo kiyawao mabuma: na a:ka:tuwa: na a:kowalogomo, mabu Kawodawate ebena ubilo ebe woko natamo

^d 9:10 2Tim 2:6   ^e 9:11 Lom 15:27   ^f 9:12 Ali 20:34; 2Kol 11:9   ^g 9:13 Totomu 18:1-3

^h 9:14 Mat 10:10; Luk 10:7; Gal 6:6

ikanamiya, nale naimano ubilo kelawiya. Ebema: nale ebe woko iyabaiamo gito diyatimo, natamo da:pemaigamene ebe temeteme beda: kawonomola:ka:!ⁱ 17Iyo, ebe wokote naimano ubi tanalodo natamo na:pemaigiyataleka:, nale modobo woko wiya epagodone belawenakona:, wiyasiya Godote a:ka:tuwa: na nanidawa idima: eba ka:na:milo ebenu ubilo Wade Tabo kiyawao woko natamo ebo ikanamiya. Ebema: nale ebe kapiya kekalakalaima: woko eba osiyodilonalo 18kebe wade wiya na:kelaemo? Naimano wiya ebe naimano tepo magumuno kalakala tanalola, iyo, ebe kalakalate woko osiyodilo tanalodo natamo pemaigana, mabu gabo bitana nale naimano iyaiya modoboa: tanaloma: epagodone wade tanalo idi lawea:no iba:tamo Wade Tabo wiya:no gito kiyawaonakomo.

¹⁹Ebema: na opo lumagi idino matuomeo magumulo okolina:no Kelisoko magumulo tutudawama: eda:namo, wiyasiya nale Wade Tabo eba kiyawaonalo tabo olowiopi mabuma: na a:ka:tuwa: na ibi bilibilinomono wiya: wokodawama: a:midinakomo, ibi bilibilinomo epetapiate ebe tabo nanitabonomolo kelaema:. ²⁰Nanitabola, kebe tetelo nale naimano Yu epatamo Wade Tabo da:kiyawaonakomo, iba:te ebe tabo nanitabolo laema: nale ibino lumagi idimu bokolinamo. Iyo, Godote aimano ewoniatamo dikalamiya iba:te ebe Totomu Tabo bilibilinomamo tudila:oma: kawo tanalonomoma: eba gelanalo, ebema: ebe Totomu Tabamo nale atumu a:ka:tuduwatanakomo, iba:te Wade Tabo olowio tetelo odiyobo tanalo idi nagodolo umikapoma:.^j ²¹Ega:walo kebe tetelo nale Yua:piatamo Wade Tabo da:kiyawaonakomo, iba:te ebe tabo nanitabolo laema: nale ibino lumagi idimu atumu ba:kokolinamo. Iyo, naimano ewoniate Godogodone duwatiya nale ebe Totomu Tabo bilibilinomamo tuduwata:no, wiyasiya Kelisokono kapiya totomu magumulo okolinamo, mabu na ubia:nola Yua:piate Wade Tabo olowio tetelo odiyobo tanalo idi nagodolo uima:. ²²Ebema: numa:la:, piyate nanitabokobi mido magumulo kodakodalo kelamota:ona:, nale iba:tamo Wade Tabo da:kiyawaonakomo, iba:te ebe tabo laema: nale ibino osiyodilole tanalamo tuduwatate ibi keba kunula:ka: na a:ka:tuwa: na ebako lumagima: ba:midinakomo. Iyo, eba kunu nale iyaiya gabo epetapido iyaiya epo epetapi keba kunula:ka: ebako dawama: beda:nanakomo, mabu na ubila iba:te Wade Tabo olowio tetelo odiyobo tanalo idi nagodolo umia:no ibi epetapiate tabo nanitabonomolo ebo kelaema:.^k ²³Nanitabola, na Wade Tabo kiyawao mabuma: ebe iyaiya tanalo bilibilinomo osiyodilolenakomo, nale ebe woko osiyodilo magumulo uwomua: teteno wadewade walubi tanalo Godogodone kuwatema:.

²⁴La: iyatawalata, sukulu gudino kalakala egelalo ibi bilibilinomate elawamo eba puila:olo, ibi magumulo kapiyanomote sukulu

ⁱ 9:16 Yel 20:9   ^j 9:20 Ali 21:20-26   ^k 9:22 2Kol 11:29

watodawagodone wade wiya kelaemene. Ebema: la: Godokono tanaloma: woko eba osiyodilonalo, modobola la: eba kunu elawonomoma: neda:iyala: la:le ebegodone wade wiya ka:nelawa:ema:. ²⁵Ega:walo me uli tabo idila. Bolamo kalakalaopiate taneba idino wato kikopu laema: ubi eba iyatilo, kawo egela pea:no dopamo ibi bilibilinomate ibino ape na:kodakodailamenaka, iyo, ibi ubila wato kikopu lawe magumulo epate ibi kowalogolema:. Ebema: numa:la:, iba:te delaema:na: ebe kalakalate tete da:pesolo itanate ebo kolopoligomene, wiyasiya ale Godokono woko osiyodilo magumulo kebe wade wiya laema: ubi diyatinama:, ebe tanalo iyanomola mabu ebe tanalono kalakalate uwomua: tetelo agodolo a:kolopoligonamene.¹ ²⁶Ebe mabuma: sukulu gudino kalakala egelalo ibi magumulo idite dopo lumagima: keda:ma: elawamo keba kunu ka:puliganakole, na woko osiyodilo magumulo elawamo eba kunu osiyodilonakomo, ega:walo gowelao magumulo dubu idite eba:go da:gowelana ebe lumagi idi kubanomamo keba kunu kanagaliminakole, na gowelao magumulo eba kunu kowagelenamo wato kikopu kelaema:. ²⁷Iyo, bolamo kalakalaopiate kateneno ubi tanalomo tudila:oa:no ibino ape keba kunu ka:kodakodailamenake, nanitabokobi midi magumulo na eba kunu okolinamo. Ebema: nanitabola, nale Wade Tabo piyatamo ka:kiyawaonakomo, ibi epetapiate nanitabokobi midi magumulo wato kikopu delaema:na:, na ubia:nola ibi magumulo na kapiyate wade wiya lawea:noma: eda:ma:.^m

**Yu Epono Ewoniatamo Bulu Opolo Demaimiya
Polote Ebe Tanaloma: Da:kiyawaiya**

10 ¹Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, kebe tanalate a Yu epono ewoniatamo kemaimiye, na ubila la: ebe tanalo wadenomamo kemalagidiloilametama:. Iba:te Isipiti temeteme opone demaimiya, ebe tetelo Kawodawa Godote ebenu tema magumudo ibi dopolamenaki ibi bilibilinomo ebo itakeamidalenaki, ebenu ibi bilibilinomate ebenu walubi tanalodo Kalimakalima Kewa: Kolomo apuamo modobolo na:iwaliya.ⁿ ²Ebema: ale me tete epono Kelisoko waloma:ta tanalo kawokalima: ibi obamo keba kunu kowaduba:midaolenakoma:, eba kunu aimano ewoniate Godokono wokodawa Moseseko eba waloma:tanalo, Godote ibi bilibilinomo ebenu tema magumamo ega:walo kolomo magumamo ebo waduba:midaoliya. ³Ebenu iba:te bulu opolo eba wapata:lamenalo, Godote anoano tanalodo iba:tamo dikalamenaki ibi bilibilinomate ebe bae ebo naonakiya,^o ⁴ega:walo ebete anoano tanalo idido nokola magumune dikalamenaki, ibi bilibilinomate ebe obo atumu a:ka:nionakiya, ebema: ebe nokola ebe ulila, ebe Kelisetola,

¹ 9:25 Pil 3:14; 2Tim 4:7-8; 2:4-5   ^m 9:27 Lom 8:13; 13:14   ⁿ 10:1 Maimi 13:21-22; 14:22-29   ^o 10:3 Maimi 16:35

kebe Kawodawate iba:go depata:nami me ebe dawala.^p ⁵Wiyasiya numala:, iba:te Godokono iyaiya wadewade walubi eba ulamenalo, epetapi bilibilinomate ebe nanitabokobi ka:midia:, ebema: ebete iba:tamo dowate ibi danakapulamiya, ibino a:ela apa:te bulu opolo iyaiya ebo polamota:oniya.^q

⁶Ebema: Godoko ubila ale ebe tanalodo wade woki ma kunu kelaema;, Yu epono ewoniate kuba tanalo kosiyodilolema: ibino tepo magumuno ubi kawonomamo keba kunu kalomonaki, ale eba kunu eda:oma: modoboa:.^r

⁷Ebene tete idilo ibi epetapiate ida:da:li idino soliyomu dosiyodiliya, Godokono Buka tabote ebe tanalo ma kunu awokalimina, “Epate soliyomu eba osiyodilutalo, bae kawonomamo naote, da:imi obo elawonomo niote, ilipo mae tanalo ebo osiyodiliya.” Eiye! Ibi ida:da:li amamalatelepima: keba kunu keda:iye, la: eba kunu eda:oma: talenala!^s ⁸Ebene tete idilo ibi epetapiate buwelemele ega:walo koi pilo tanalo, kamiyale ega:walo dubu pilo tanalo, ebako kawokawo kuba osiyodilole dowagilimiya, ebema: kapiya egela tetelo 23 taoseni epate gito a:elaiya. Eiye! Ale ebako kuba osiyodilole magumamo nopila:oma: modoboa:!^t ⁹Ebene tete idilo ibi epetapiate Kawodawa Godoko ebe wabudiya, iyo, ebete ibino daedale wokino tanalamo tuduwata:no ebe mabuma: iba:te ebene osiyodilo tanalo kubama: degeliya, ebema: bu kaluate ibi eba alolelo ibi bilibilinomate gito a:elaiya. Eiye! Ale ebako kuba tabamo aimano Kawodawa wabudima: modoboa:!^u ¹⁰Ebene tete idilo ibi epetapiate ubia: tabo Godokono wokopiatamo degeliya, ebema: Godokono A:e Nopodawate ibi ebo anakapulamiya. Eiye! Ale ebako ubia: tabo gela wagilima: modoboa:!^v ^w

¹¹Numa:la:, Godote ebene ubi tanalo dopamo iyatiya, epetapiate ebe tanalo bilibilinomo eba iyatawaolo iba:te wadewade woki kuwatema:, ebene ebete a mabuma: ebe tanalo ebene Bukamo akuloliya, ale ebe atu kuba osiyodilole magumamo gudikapoma:. Nanitabola, a piyate me tetelo dilukulionama:, me opono uwomu tetete atamo ebe netatali, ¹²ebema: potele ma kunu demalagidilona, “Na naimano elawamo modobolo utinamo,” ebe nanisiwale! Diyala, tete tatalila ebete kuba osiyodilo magumamo da:ba:negamene.

Saitanakono Kuba Gabamo Wabuga:ta Magumulo Godote Nanitabokobi Midipiatamo Modobo Elawo Dikalamenako

¹³Nanitabola, Saitanate iyaiya kuba gabamo wabuga:ta tanalo a:ma:tamo dowadaenako, ebete ebako atu iyaiya tanalo me opo epo

---

^p 10:4 Maimi 17:6; Nabas 20:11   ^q 10:5 Nabas 14:29-30   ^r 10:6 1Kol 10:11; Nabas 11:4,34
^s 10:7 Maimi 32:6   ^t 10:8 Nabas 25:1-9   ^u 10:9 Nabas 21:5-6   ^v Buka ka:la:mioledawa, a:ma: ubi diyata:emene ebe oino iyaiya tanalo wadenomamo iyatawama:, modobola a:ma:le 1 Kolini 10:7 buka apuno tanaloma: Maimi 32:1-6 numiye, ega:walo 10:8 buka apuno tanaloma: Nabas Ka:la:miole 25:1-9 numiye, ega:walo 10:9 buka apuno tanaloma: Nabas Ka:la:miole 21:5-6 numiye, ega:walo 10:10 buka apuno tanaloma: Nabas Ka:la:miole 16:41-50 numiye.   ^w 10:10 Nabas 16:41-49

bilibilinomatamo ikalamenako. Wiyasiya kalakala kawonomola, Godote a:ma: kowalubitama: nanidawama: eda:na. Ebe mabuma: a:imano nanitabokobi midi elawote keba kunu kitanale, ebete ebe tanalo eba iyatawanalo Saitanako ebo kodyobomene, ebete a:imano elawo dodolina ebako kuba gabamo wabuga:ta tanalo kawonomo idi a:ma:tamo kadaema:. Ega:walo ebe atu tetelo Godote a:ma: gabo kiyatuima:ta, a:ma:le Saitanakono kuba gabamo wabuga:ta tanalone keba kunu nakalaula:emene a:ma:le nanitabokobi midi magumulo kodakodalo kuta:wenama:.

**Nanitabokobi Midipiate Ida:da:li Amamalatele
Tanalo Magumune Alautioma: Polote Degiya**

¹⁴Ebema: naimano wadewade namutupiala:, modobola la:le iyaiya ida:da:lino uliyana amamalatele tanalo kuba nibote maigama: gelalo ebe osiyodilole magumune nalautionakiyala:. ¹⁵Numa:la:, la: piyate naimano tabo dolowiawitama, nale naimano tepo magumuno wokilo la: wadewade wokiagopima: midilitamata, ebema: modobola la: me naimano tabo wadenomamo nanagiyamidala:. ¹⁶Ya:suko malagidilo bae na tanalo osiyodilo tetelo ale kebe kalilino tanaloma: Godotamo kalakala tabo kadipatenakoma:, ebe kalili ebe Kelisokono kalima kalilila, ebema: nanitabola, ale kapimiya eba niolo a eba:go kapiyama: ebo eda:onakoma:. Ega:walo ale ebe kemalagidilonama: kebe bae kowakamionakoma:, ebe bae ebe ebena apela, ebema: ale kapimiya eba naolo a Kelisago atumu kapiyama: ebo keda:onakoma:.^x ¹⁷Numa:la:, ale ebe bae wakamioa:no dopamo kapiya baete itananako, ebema: ebe tanalo ebe a nanitabokobi midipino tanalo awokalimino ulila, iyo, a bilibilinomate Kelisokono kapiya apema: eba eda:onalo, ale kapiya bae kapimiya ebema: naonakoma:.^y ¹⁸Nanitabola, a Isalaela epono kalimagono inamabu Godotamo ikameo tanalo atumu eba kunula, ebema: modobola la:le ebe tanalo nemalagidilala:. Iba:te ebe inamabu Godoko watidilono patapata unamo alomoa:no, dopamo iba:te mokoletе ibinoma: katene apuapu balamo alomonaka, ebene iba:te Godoko amamate tetelo eba:go kapiyama: eba eda:olo katene kapimiya ebo naonaka.^z

¹⁹Ebema: na ubila ale ida:da:li uliyana amamalatele tanalo walo ka:kemalagidiliye. Mabu keleka: nale la: ebe tanalo magumune alautioma: danaletima? Ebe ida:da:lino elawote nanitabolo ba:kitanale, ega:walo amamalatelepiate iba:tamo kebe inamabu kikalamenake ebe inamabuate talena magumulo nanitabolo ba:ka:pola:nale?^a ²⁰Ao, naimano tabono magumu eba kunua:! Nanitabo tanalo ebe ma kunula, ida:da:li amamalatelepiate ibino kalimagono inamabu Godotamo kikameonakoa:,

^x 10:16 Ma:t 26:26-28   ^y 10:17 Lom 12:5   ^z 10:18 Kalima 7:6   ^a 10:19 1Kol 8:4

iba:te wiyasiya ida:da:lino a:da: elemasigi uliyanatamo ikalamolenaka. Ebe mabuma: na ubia:nola la: nanitabokobi midipiate la:imano osiyodilole magumulo ebako kuba uliyanago kapiyama: keda:wenama!^b ²¹ Eiye! La:le egela idilo Ya:suko malagidilo kalila:mo niawete, egela idilo kuba uliyana malagidilole kalila:mo da:ka:niaema, ebe tanalo modoboa:! Iyo, la:le egela idilo Ya:suko malagidilo bae eba:go nawete, egela idilo kuba uliyana malagidilolele iba:go bae da:kenaema, ebe tanalo atumu modoboa:!^c ²² Ebema: a nanisiwale! Ale ida:da:li amamalatelepino osiyodilole tanalamo a:ka:nopila:oma; mabu a ubia:nola aimano Kawodawate ebe tanaloma: atamo dowama: Ega:walo ale daedale wokilo ma kunu a:kemalagidiloma; aimano elawote ebenu elawago ka:modobomene.^d

**Nanitabokobi Mididawate Ebe A:ka:tuwa: Ebe
Kapiya Kowalubima: Woki Akoiyata:la:**

²³ Ebema: me tanalo idila. La: epetapiate ma kunu negelanamata, “Apa:mo osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo tanalo idi kosiyodiloma: talena nanitabolo kitana.”

Ebema: nale tabo eba wiyalo negemo, “Iyo, lumagite Kelisoko magumulo tutudawama: eba eda:nalo, talena ebetamo nanitabolo kitana: tanalo idi kosiyodiloma: Wiyasiya numa:la; apa:mo osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo osiyodilole tanalo epetapiate aimano nanitabokobi midi magumulo a a:kowalubima:na; iyo, a sosi epate ebe osiyodilole tanalago eba ilukulinalo wadenomamo akapepeoma.”^e

²⁴ Ebema: la: magumulo idite woki akoiyata:la: ebe a:ka:tuwa: ebe kapiya kowalubima; wiyasiya modobola ebete epetapino nanitabokobi midi magumulo ibi kowalubilima: ibino iyaiya tanalo dopamo nemalagidilolenakomene.”^f

²⁵ Nanitabola, a:ma: olowame baiamo toawete, piyate ida:da:li amamalateleno katene inamabu dapalomonaka, ebe epono inamabu uwata:wete denaemene, talena puliyala. Iyo, a:imano tepo magumuno mulo wokino tanalate a:imano nao tanalo idima: a:ma: kubadawama: ka:ima: modoboa; ²⁶ mabu Godokono Bukalo tabote ma kunu itana, “Me opo kawonomo ebe aimano Kawodawanola, ebema: me opono inamabu bilibilinomate ebenoma: eda:ona.”^g ²⁷ Ebema: kebe tetelo nanitabokobi midia: namutudawa idite a:ma: eba:go bae naoma: danatamene, a:ma: ubi kiyata:emene, kuba; a:ma:le eba:go toawete ebete bae nao tetelo a:ma:tamo kebe inamabu kikametamene, modobola a:ma: ebe inamabu kalakalago gito neniye, iyo, a:ma:le tepo magumuno mulo wokino tanalodo ida:da:li amamalateleno kateneno tanaloma: woki bilibilima: akoeda:la:

^b 10:20 Totomu 32:17; Awo 9:20   ^c 10:21 2Kol 6:15-16   ^d 10:22 Totomu 32:21

^e 10:23 1Kol 6:12   ^f 10:24 Lom 15:1-2   ^g 10:26 Oale 24:1

28-31 Ebema: numa:, naimano tanalo ma kunula. Na Kelisoko magumulo tutudawama: eba eda:nalo, naimano tepo magumuno mulo wokite osiyodilo tanalo idima: na kubadawama: ka:na:mia:no, idawano mulo wokino tanalate naimano tutu okoli tanalo matuomeoma: a:ka:modobomene. Iyo, nale bae nao tanalo idima: Godotamo kalakala tabo adipatelo ebena kalakalago denamo, ebe tetelo potele na:ka:modobomene na kuba osiyodilodawama: ka:na:ima:? Eiyee, lumagi puliyala, ka:luta:! Ebema: a nanitabokobi midipino osiyodilole tanaloma: me naimano kawo iyatulame tabola, a:imano bae nao magumulo, ega:walo a:imano obo nio magumulo, ega:walo a:imano iyaiya osiyodilole tanalo epetapi bilibilinomo magumulo, modobola a:ma: ebe tanalo bilibilinomamo Godoko nowalagonakiye.

Wiyasiya me tanalo idila. Kebe tetelo idawate a:ma: ma kunu danatamene, “Me katene ebe ida:da:li amamatelene inamabula, ale a:kenaoma:!” a:ma: ebe nilakapolo malagidilawete ebena tepo magumuno mulo wokino tanaloma: na:tuduwatiye. Iyo, a:imano tepo magumuno wokite ebe katene nama: modoboma: gena, wiyasiya a:imano namutudawano tanaloma: a:ma: a:kenaemene.^h 32 Ebema: a:imano osiyodilole tanalo bilibilinomamo lumagi idino agowa ukamidadawama: akoeda:la:, iyo, piyate Godokono sosi epoma: deda:ona, ega:walo piyate Yu epo ega:walo Yua:pi magumulo nanitabokobi midia:pima: deda:ona, ibi bilibilinomo magumulo idite a:imano osiyodilole tanaloma: kuba osiyodilo magumamo gama: modoboa:.ⁱ 33 Nanitabola, na a:ka:tuwa: na kapiya kowalubima: malagidilola:no, naimano ubi tanalo ma kunu iyatinamo, nale naimano osiyodilole tanalo bilibilinomamo epo bilibilinomo dowlubilinakomo, ibi eba kalakalailamenalo iba:te Godogodone ibino igilo mula: tanalo walone ebo kelaema:na:. Ebema: nanitabokobi mididawa, naimano ubi tanalote epetapiatamo keba kunu kitanale, modobola a:imano ubi tanalote iba:tamo atumu eba kunu na:kitananakomene.^j

11 ¹Iyo, modobola la: nanitabokobi midipi bilibilinomono osiyodilole tanalo magumulo la:le na nibaminatena:la:, nale Kelisoko keba kunu kibamitinamo eba kunu.^k

Polote Kolini Sosi Kamiyaleno Osiyodilo Tanalo Idima: Da:kiiyawaiya

²Ebema: nale la: moiolemata, mabu la:imano osiyodilole tanalo bilibilinomo magumulo la:le na eba malagidilonelo, nale la: dopo sosino^l

^h 10:28-31 1Kol 8:7; Kol 3:17; 1Tim 4:4   ⁱ 10:32 Lom 14:13   ^j 10:33 1Kol 9:20-22

^k 11:1 1Kol 4:16   ^l Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: me tanalo niyatawa, Ya:sute a: e magumune maigate Unu Duliyomolamo dodoliya, ebe tetelo Yu epono Yudiya opolo kebe sosite kemaigiyaale ebe sosi ebe dopo sosila.

osiyodilole tanalo keba kunu kiyatulametanakima, la: ebe tanalamo nanitabonomolo eba kunu tudila:onamata.

³Wiyasiya na ubila me tetelo oli tanalo idi la: kiyatulametama:, ma kunu Godote Kelisokono watodawama: keba kunu keda:nale, Kelisote nanitabokobi midipi dubuno watodawama: eba kunu keda:na, ebene nanitabokobi midi dubute ebene kamiyaleno watodawama: atumu keda:na.^m ⁴Ebema: la: magumulo dubu idite Godotamo towetowe tabo ge tetelo o ebete Godokono woki awokalimi tetelo ebene wato kalikamo da:mula:mene, ebe osiyodilo tanalo ebe ebene watodawa Kelisotamo ilipo ikame tanalo keba kunula:ka: eba kunula. ⁵⁻⁶Wiyasiya la: magumulo kamiyale idite ebene wato kalikamo mula:no Godotamo towetowe tabo degemene o ebete Godokono woki sosi epatamo dawokalimene, ebe osiyodilo tanalo ebe ebene awitamo ilipo ikame tanalola, mabu ebene awi ebe ebene watodawala. Numa:la:, la: epono tanalo ma kunula, dubu idite ebene kamiyaleno kawo kubanomono tanaloma: ebene eke a:gumi tanalamo ilipo ebetamo kikaemene, ebema: la: magumulo kamiyale idite ebene wato kalikamo mula:no ilipoa:noma: deda:mene, modobola ebete ilipo nelaemene, kamiyaleno awite eke a:gumi tanalamo ebetamo ilipo keba kunu kikamenakole eba kunu! Iyo, la: iyatawalata, eke a:gumi tanalo ega:walo eke otele tanalo ebe kamiyala:tamo ilipo ikalame tanalola, ebema: modobola iba:te ibino wato kalikamo na:mula:lenakoma:na:

⁷Wiyasiya dubuno tanalo iyanomola, ebete ebene wato kalikamo mula:noma: deda:mene ilipo tanalote a:kitanamene. Numa:la:, Godote dopo dubu ebene ololamo osiyodiliya, ebema: me tetelo dubu bilibilinomate ebe ololamo eba ilukulionalo Godokono wade mulo okoli igilono tanalo ebo awokaliminaka. Wiyasiya dubuno wade mulo okoli igilono tanalo kamiyala:te awokaliminaka,ⁿ ⁸mabu Godote dopo dubu ega:walo kamiyale eba osiyodilolele, ebete dubuno igilo kamiyalegodone kelawiya:, ao, ebete wiyasiya kamiyaleno igilo dubugodone lawiya.^o ⁹Ega:walo numa:la:, Godote ebe a:ka:tuwa: ebe kekalakalaima: dopo dubu osiyodiliya, wiyasiya ebete ebe dubu kekalakalaima: dopo kamiyale ako-osiyodiliya. ¹⁰Ebema: la: magumulo kamiyala:te ibino wato kalikamo na:mula:lenakoma:na:, mabu Godote ebene Uliyanano elawo iba:tamo dikalami, ibino wato mula:le tanalote ebe tanalo wadenomamo kawokalimene. Iyo, ebe tanalodo Unu Duliynomolono nopopiate me tanalo kiyatawaoma:na:, dubate Godokono wade mulo okoli igilono tanalo keba kunu kawokaliminake, talena puliyala nanitabokobi midipi kamiyala:te ebe atu wade mulo okoli igilono tanalo eba kunu atumu kawokalima:

¹¹Wiyasiya me tanalo idi akododomatiyala: A nanitabokobi midipi magumulo kamiyala:te dubuno tanaloma: akogelala:, "Ale iba:godolo

^m 11:3 W Mabu 3:16; Epe 5:23   ⁿ 11:7 W Mabu 1:26-27   ^o 11:8-9 W Mabu 2:18-23

walubi tanalo idi kuminakoa;” ega:walo dubate atumu kamiyaleno tanaloma: ebako daedale wokino tabo akokiyawaoala. Ao, eba kunua; mabu ale aimano Kawodawa magumulo eba ilukulinalo dubu bilibilinomate kamiyala:godolo walubi tanalo ulamenaka, ega:walo atumu kamiyale bilibilinomate dubagodone walubi tanalo a:kuwatanaka. ¹²Numa:la; Godokono osiyodilo tanalodo dopo kamiyaletu dubugodone pawokaliya, ebene me tetelo ebenu walubi tanalodo dubu bilibilinomate kamiyale magumune awokalaonaka, iyo, iyaiya epo ega:walo inamabu bilibilinomate ebenu ubi tanalo kapiyado ebema: maimionaka.

¹³Ebema: modobola la: a:ka:tuwa: la:imano wokiamo nemalagidilala; la: magumulo kamiyale idite ebenu wato kalikamo mula:no Godotamo towetowe tabo degemene, ebe tanalo modobola:ka: o modoboa:noma: ba:keda:mene? ¹⁴⁻¹⁵Numa:la; Godote kebe epo ebenu ubilo dosiyodiloliya, ebe iyaiya epo magumulo epetapi bilibilinomate ibino tepo magumuno wokilo negelana, dubu idite gubaguba eka:go dokolina ebe tanalo ebe kuba ilipo tanalola, wiyasiya kamiyale idite gubaguba eka:go dokolina ebe tanalo ebe agalu kamiyalema: midi tanalola. Ebema: modobola la: ebe tanalone niyatawala; Godote kamiyala:tamo ibino gubaguba eke ikalamiya ebe eka:te ibino wato mula:leno inamabuma: keda:onama. ¹⁶Ebene la: magumulo idite me tanaloma: nago apamineuima: dowagelemene, naimano uwomu tabo ebetamo ma kunu itana, la:imano opo kawonomolo piyate Godokono sosi epoma: deda:ona, ibi bilibilinomate ago woki kapiyama: eba eda:onalo kamiyaleno tanaloma: eba kunu iyatulamenaka.

Polote Ya:suko Malagidilo Bae Nao Tanaloma: Da:kiyawaiya

¹⁷Ebema: nale ebe tanalo atepate nale iyaiya tanalo epetapi la: diyatulametama, ebe tanalo magumulo nale la: a:kemoioletama, mabu kebe tetelo la: daladabuta:wenakoma, la: la:imano osiyodilole tanaloma epetapino nanitabokobi midi magumulo ibi walubilia:no ibi gito kubailamenakomata. ¹⁸Ebene dopo tanalo ma kunula, epetapiate na ananiya, la: sosi epate daladabuta:wenakoma la: magumulo iyaiya anagiyamida tanalo ba:pola:lamenata. Ebema: ibino tabo gela magumulo nale tabo epetapi nanitabokobi a:midilimo,^p ¹⁹mabu diyala, ebako anagiyamida tanalate Godokono ubilo demaimiye, la: magumulo piyate ebenu ubi tanaloma nanitabolo da:tudila:wenama, la:le ebenu iyanomo tuputupu okoli magumulo eba lamota:onalo, epetapiate ebe wade okoli tanalo dumilametamene iba:te ibino kuba osiyodilole tanalo ebo kiyatawaoma:na:

²⁰⁻²¹Wiyasiya numa:la; la: epetapino kuba osiyodilo tanalo ma kunula. La: daladabuta:wenakoma, la:le Kawodawa Ya:suko malagidilo bae nao

^p 11:18 1Kol 1:10-12

tetelo ebe nanitabolo kemalagidilawena. Iyo, Ya:suko malagidilo bae nao tetete pea:no, dopamo la:imano soliyomu bae nao magumulo⁹ epetapiate epetapi malagidilolea:no ibi kemakopela:wenakoa:, ebene la: epetapi a:ka:tuwa: la:imano bae gawagawalo eba naolo epetapiatamo nilakapolo kalabaolama:wenakoa:. Ebema: nanitabola, la:imano osiyodilo magumulo epetapiate soliyomu bae kawonomamo eba naolo wiyasiya epetapi baete nanitabolo ka:ugulamolenakoa:, epetapiate elawo da:imi obo kawonomamo nio magumulo daedalema: eba eda:olo wiyasiya epetapi nemaliolenaka. ²²Eiye! Mabu keleka: la:le Godokono sosi epo magumulo epetapi dologala epoma: da:midila:wenakoma? Ega:walo mabu keleka: la:le nigologolopi walubilia:no iba:tamo ilipo dikalama:wenakoma? La:imano woki ba:kitanale, nale me osiyodilo tanaloma: la: demioiletama? Ao, moiole tabo nagodolo kitana:! Me kapiya tabo la:tamo kiyawaomo, la:le la:imano ekakiatamo nilakapo awokalima: ubia:noma: deda:ema, la:le sosino aladabuti tanalamo akopelama:la:. Modobola la: wiyasiya la: a:ka:tuwa: la:imano iyaiya motolo bae nenaonakiyala:

²³Numa:la:, nale Kawodawa Ya:sugodone delawiyamo, ebe atu tanalo dopamo la: ma kunu iyatulaimata, ebene namutudawa idite ebe ebene anakapumpipino kotamo diyatini, ebe idokolo ebete bae lawenate, ²⁴Godotamo kalakala tabo genate, eba wakamionalo ebe waloma:tapiatamo negeni, “Me naimano apela, la: mabuma: Godotamo ikaemo. La:le na malagidilonelo me tanalo nosiyodilonakiyala:.” ²⁵Ebene bae nao tanalo dolopoligoni, ebete kalili walo kelawenate na:kegeni, “Me kalili ebe Godote epago milolo kilukulinama: oli nopo diyatiya me ebe tanalola, iyo, naimano kalimate ebe nopo kodakodaimina. Kebe tetelo la:le da:niawenakoma, modobola na malagidilonelo nosiyodilonakiyala:.”^r ²⁶Ebema: numa:la:, Kawodawate me opamo walo pea:no, kebe iyaiya tetelo la:le ebe malagidilo bae denawenakoma ega:walo ebene kalima kalili da:niawenakoma, ebe netewa tanalodo la: Ya:sukono a:e tanalo bawokaliminakomata.

²⁷Ebe mabuma: kebe lumagite ebene tepo magumuno wokilo Kawodawa Ya:suko nanitabolo amamatea:no ebe malagidilo bae denamene ega:walo ebene kalima kalili da:nimene, ebe tanalodo ebete Kawodawano apeno talena ega:walo kalimano talena wakalamite kawo kubanomo kosiyodilomene.^s ²⁸Ebema: lumagite Ya:suko malagidilo bae na:no ega:walo ebete ebene kalima kaliline nia:no, modobola ebete

⁹ Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: Kolini sosi epono osiyodilo tanalo ma kunu niyatawa, iba:te Godoko amamate egelalo daladabutinakiya, dopamo iba:te ibino iyaiya kapiya alailame taneba magumulo soliyomu bae naonakiya, ebene walogabo apune iba:te Ya:suko malagidilo bae nao tanalo ebo osiyodilonakiya. Ebema: iba:te soliyomu bae nao tetelo kebe kuba tanalo kosiyodilolenaki, Polote ebe tanaloma: me tabo kiyawaiya.

^r 11:25 Maimi 24:6-8; Yu Epo 8:8-13   ^s 11:27 Yu Epo 10:29

dopamo ebeno tepo magumuno tanalo wadenomamo nanagiyamidamene, ²⁹mabu kebe dawate Ya:sukono apeno tanalono magumu wadenomamo malagidiloo:na ebe malagidilo bae gito denamene, ega:walo ebeno kalima kaliline gito da:ka:nimene, ebe dawano tanalo Godote kubama: kegemene, iyo, ebetamo kuba wiya kikaemene. ³⁰Me mabuma: apeno temeteme tanalate la: epetapi bilibilinomagodolo ba:pola:na, ega:walo gabugabute atumu la: eba ulamenalo la: magumulo epetapiate gito a:elaiya.

³¹Wiyasiya numa:la:, a a:ka:tuwa: aimano tanalo dopamo modobolo danagilamenakoma:, ebema: aimano Kawodawate aimano tanalo anagiyamidaeame tetelo aimano osiyodilo tanalo idima: a kubakubapima: a:kegeamene. ³²Nanitabola, kebe tetelo ebete a anagiyamidae magumulo kuba wiya dikaeaemene, ebeno ubi tanalo atamo ma kunu itananako, ebete a me tetelo temeteme tanalamo tuputupulo kilukulinama: diyatuamenako, walone tetelo me opo epate ibino uwomua: teteno kuba wiya eba uwatelo, a wiyasiya kuba wiya a:kelaema:.^f

³³Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, la:le soliyomu bae ega:walo Ya:suko malagidilo bae nao tanaloma: daladabuta:wenakoma, modobola la: nao wagilimia:no epo bilibilinomono pelame tanalo nemakopelenakiyala:. ³⁴Ega:walo la: magumulo bae kapete kebe lumagi kawiya duimene, modobola ebete ebeno motolo bae da:peso dopamo nate ebene sosino aladabuti tanalamo na:pemene, mabu ebako osiyodilo tanalodo kuba wiyate Godogodone la: sosi epatamo a:ka:pemene. Ebema: kalakala kawonomola, me tetelo me kapiyakapiya tanaloma: nale la: wadenomamo analemata, wiyasiya la:imano osiyodilole tanalo epetapima: kebe tabo kolowimo, nale da:pemo ebe tanalo atumu ebo ka:pa:tuputupulaemamo.

Nanitabokobi Midipiate Godokono Woko Kosiyodilonama: Ebeno Uliyanate Nilakapolo Iba:tamo Iyaiya Elawo Dikalamenako

12 ¹Ebema: la:le tanalo idima: na danana:ima, ebe tanalo a nanitabokobi midipiate Godokono woko kosiyodilonama: ebeno Uliyanate nilakapolo atamo iyaiya elawo dikaeamenako, ebe tanalate keba kunu ka:pola:nale. Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, na ubia:nola la: ebe gito ikalame tanaloma: iyatawa:pima: eda:oma:

²La: iyatawalata, dopamo la: nanitabokobi midia:pima: eba eda:onalo, ida:da:li amamalatele magumulo a:da: elemasigi uliyanate iyaiya gabo epetapido la: ebo magatalenakiyata, wiyasiya ebe ida:da:liagodolo nanitabo igilote itana:no iba:te la: kowalubilitanamia:.^u ³Ebema: na ubila la: me tanalo niyatawala:, Godokono Uliyanate lumagi idigodolo

^f 11:32 Yu Epo 12:5-6   ^u 12:2 A:ba 2:18-19

dokolina, ebete a:ka:modobomene kuba tabo ma kunu gema; “Ya:suko kuba dawama: eba eda:nalo Godote ebe Saitanakono Ela Opamo keba:idilomene!” Ega:walo la:le lumagi idino tabo ma kunu dolowiaema, “Ya:suko ebe Kawodawala!” la: ebo kiyatawaomamota, Godokono Uliyanate ebe magumulo bokolina, mabu ebete ebe lumagi magumulo okolina: notaleka: ebete ebe nani tabo gema: a:ka:modobona:.”

⁴Ebema: numa:la:, Godokono Uliyana ebe kapiyala, wiyasiya nanitabokobi midipi bilibilinomoma: eba eda: onalo, ebete iba:tamo iyaiya elawo dikalamenako ebe iyanomo elawo tanalate iyaiya ba:pola:na.” ⁵Ega:walo Kawodawa Ya:suko ebe kapiyala, wiyasiya nanitabokobi midipiate ebene tanaloma: dosiyodilona ebe wokono tanalate iyaiya ba:pola:na. ⁶Ebene Godoko atumu ebe kapiyala, wiyasiya ebete nanitabokobi midipiatamo wadewade woki dikalamenako, ebe wokino tanalate atumu iyaiya ba:ka:pola:na iba:te ebene iyaiya woko kosiyodilonama.

⁷Nanitabola, Godokono Uliyanate nanitabokobi midipi bilibilinomo magumulo bokolina, ebema: iba:te ebe tanalo eba iyatawaolo kapimiya kapepeoma: ebete ebene iyaiya elawo ikalame tanalomo ebene tanalo iba:godolo awokaliminako. ⁸Ma kunu Godokono Uliyanate lumagi iditamomo iyanomo elawo gito ikamenako epetapiatamo mulo wokino tabo ka:kiyawaoma:, ega:walo ebe atu Uliyanate lumagi iditamomo iyanomo elawo gito kikamenako wade iyatawa tanalo kawokalima:. ⁹Ebene ebe Uliyanate lumagi iditamomo iyanomo elawo gito ikamenako ebene nanitabokobi midi tanalo Kelisotamo kawonomamo kiyatima:, ega:walo ebete lumagi iditamomo iyanomo elawo gito kikamenako temetema:gopi wadekobi ka:midilima:. ¹⁰Iyo, ebe atu Uliyanate epo epetapiatamo ebene iyanomo elawo nilakapolo iyaiya ikalamolenako, ibi magumulo idite anoano tanalo kosiyodilolenakoma:, idite Godokono tepo magumuno woki kawokaliminakoma:, idite kuba uliyanano osiyodilole tanalo ega:walo Godokono Uliyanano osiyodilole tanalo wadenomamo kanagilamelelamenakoma:, idite Unu Duliyomolono nopopino iyaiya tabamo ka:kiyawaonakoma:, ega:walo idite ebako iyaiya tabono magumu olowiopiatamo kawokalilamenakoma:. ¹¹Ebema: numa:la:, ebe gito ikalame tanalo bilibilinomate Elawodawa kapiyanomodo pemaimionaka, ebe Godokono Uliyanala, iyo, ebene ubilo ebete nanitabokobi midipi bilibilinomatamo ebene iyaiya elawo eba kunu ikalamolenako.^x

**Nanitabokobi Midipiate Kelisokono Ape Kapiyama: Eba Eda: onalo
Ebe Apeno Iyaiya Apuapuate Iyaiya Woko Osiyodilolena**

¹²Nanitabola, lumagi idino ape kapiyanomola, wiyasiya iyaiya woko kosiyodilolenama: iyaiya ape apuapuate ba:pola:mena. Ebema: eba kunu

^v 12:3 1Yon 4:2-3   ^w 12:4 Lom 12:6   ^x 12:11 1Kol 7:7

Kelisokono kapiya ape magumulo apeno iyaiya apuapuate ba:pola:mena,^y 13 ebe iyaiya apuapu ebe a nanitabokobi midipila. Numa:la:, a magumulo piyate Yu epoma: deda:onama: ega:walo piyate Yua:pima: deda:onama:, piyate epetapiatamo wiya: woko dosiyodilonama: ega:walo piyate a a:ka:tuwa: a walubima: egege mani woko dosiyodilonama:, a bilibilinomate obamo waduba:midaole tanalo Godokono Uliyana kapiyano elawamo elawiyama:, iyo, ebe atu Uliyanate a bilibilinomono tepo magumu iyalo etabokailamiya.^z

¹⁴Iyo, lumagino ape magumulo apeno iyaiya apuapuate ba:pola:mena, kapiya apute kitamena. ¹⁵Ebema: lumagino agowate ma kunu degemene, “Na apeno ape apu idia:, mabu na kotoa:,” ebako tabo ge tanalote a:ka:modobomene ebe ape magumune gito kitamidama: ¹⁶Ega:walo galote atumu ma kunu degemene, “Na apeno ape apua:, mabu na balidia:,” ebako tabo ge tanalote a:ka:modobomene ebe ape magumune gito kitamidama: ¹⁷Numa:la:, lumagino ape kawonomote balidi kapiyanomoma: neda:taleka:, ebete iyaiya tanalo olowioma: a:ka:modobona:, ega:walo ebena ape kawonomote galo kapiyanomoma: neda:taleka: ebete iyaiya nibo niyabaolema: a:ka:modobona:! ¹⁸Wiyasiya Godote dopo lumagino ape eba osiyodilolo, ebete apeno iyaiya ape apuapu bilibilinomo ebena ubilo alomomiya, ¹⁹ebe mabuma: lumagi idino ape kawonomote kapiya apunomoma: neda:taleka:, ebena apete nanitabolo a:kitanana:! ²⁰Eiye, apeno tanalo eba kunua:, ebe kapiyanomola wiyasiya iyaiya woko kosiyodilolenama: apeno iyaiya ape apuapuate ba:pola:mena.

²¹Ebe mabuma: balidite modoboa: kototamo tabo ma kunu gema:, “Na ubia:nola a:ma: mabu a:ma:godone walubi tanalo idi kelawena:!” ega:walo watote atumu agowatamo mako tabo a:kegemene, “Na ubia:nola a:ma: mabu a:ma:godolo walubi tanalo idi kuminakoa:!” ²²Ao, eba kunua:. Lumagino ape magumulo apeno iyaiya apuapuate eba pola:menalo, ebe apuapu magumulo ale kebe apuapu elawoelawoa:dopoma: kegelanama:, ebete ebe ape apuapu ebena ape magumune diyailimene ebena igilote gito kolopoligomene. ²³Eba kunu ale apeno iyaiya ape apuapu magumulo kebe apuapu kubakubadopoma: kemalagidilolenama:, aimano osiyodilole tanalamo ebe ape apuapu wadenomamo ulamenanakoma: iba:te modobolo ka:pola:nama:. Ega:walo aimano ape magumulo kebe ape apuapuate awokala eba pola:nalo atamo ilipo dikaeamena, ale ebe ape apuapu kawonomamo malagidilote kalikamo mula:lenakoma:, ²⁴wiyasiya numa:la:, kebe ape apuapuate awokala eba pola:nalo atamo ilipo kikaeamena:, ale ebe apuapu kemalagidilolena: ibi kalikamo ka:mula:lema:.

^y 12:12 1Kol 10:17   ^z 12:13 Gal 3:28

Ebema: nanitabola, Godote dopo lumagino ape eba osiyodilolo apeno iyaiya apuapu alomomelo woki ma kunu iyatiya, epate apeno apuapu bilibilinomo magumulo kebe apuapu kubakubadopoma: degelanama:na;, iba:te ebe ape apuapu kawonomamo eba malagidilolenalo ibino osiyodilole tanalamo wadenomamo bulamenanakoma:na;. ²⁵Ebema: numa:la;, Godoko ubia:nola, ebete dosiyodiliya ebe ape magumulo anagiyamida tanalote maigama:. Ebe wiyasiya ubila apeno apuapu bilibilinomate eba pola:nalo, idite iditamo atu nilakapo tanalo niyatinakomene, ²⁶ebema: kebe tetelo ape apu idite temeteme diyatawamene, ebe tetelo ape apuapu bilibilinomate atu temetema:go ka:pola:nama:na;, ega:walo kebe tetelo ape apu idite idawano moio magumulo kalakala delaemene, ebe tetelo ape apuapu bilibilinomate eba:go kapimiya kekalakalaoma:na;.

²⁷Ebema: la: nanitabokobi midipi bilibilinomo la: Kelisokono apelata, iyo, ebena ape magumulo da:pola:mena la: ebe apeno iyaiya apuapulata.^a ²⁸Numa:la;, sosi wagilima: iyaiya opamo daliboliya Godote ebe wokopi alomoiya iba:te ebena sosi magumulo dopopima: keda:onama;, ebene wokopi epetapiate ebe dopopino opo apulo ka:pola:nama: ebete ebena woki awokalimipi kalomote, ebene ibino opo apulo ka:pola:nama: piyate ebena Buka apuapuno tabo diyatulamenaka ebete ebe wokopi kalomote, ebene ibino opo apulo ka:pola:nama: piyate anoano tanalo dosiyodilolenaka ebete ebe wokopi ebo kalomiya. Ega:walo Godote piyatamo iyaiya elawo dikalamena iba:te ebena sosino woko epetapi kosiyodilolenama;, ebete ebe wokopi atumu kalomiya, ma kunu ebete dopamo temetema:gopi wadekobi midiolepi alomote, ebene piyate epono osiyodilole magumulo ibi gito dowlubilinaka ebe wokopi kalomote, ebene sosi epono watowatopi epetapi kalomote, ebene piyate Unu Duliyomolono nopopino iyaiya tabamo da:kiyawaonaka ebe wokopi ebo kalomiya.^b ²⁹Ebema: numa:la;, sosino iyaiya wokopi magumulo ibi bilibilinomate Kelisokono dopo alibolepima: keda:ona;, ega:walo atumu ibi bilibilinomate Godokono woki awokalimipia;, ega:walo ibi bilibilinomate ebena Buka apuapuno tabo iyatulamepia:. Nanitabola, ibi bilibilinomate ebena Uliyanano elawamo anoano tanalo kosiyodilolena;, ³⁰ega:walo ibi bilibilinomate ebena elawamo temetema:gopi wadekobi ka:midiolena;, ega:walo ibi bilibilinomate Unu Duliyomolono nopopino iyaiya tabamo ka:kiyawaona;, ega:walo ibi bilibilinomate ebako iyaiya tabono magumu olowiopiatamo kawokalilamena;. ³¹Ebema: Godokono Uliyanate iyaiya elawo nanitabokobi midipiatamo nilakapolo dikalamena, ebe tanalo magumulo modobola la:le wadewade iyanomo elawo kuwata:ema: ubi kawonomamo niyatinakiyala;.

^a 12:27 Lom 12:5   ^b 12:28 Epe 4:11-12

Wiyasiya numala:, na me tetelo Godokono gabo idi la:
kiyatulaemamota, ebe tuputupu gabono wade tanalote ebenu Uliyanano
iyaiya gito ikalame tanalono wade tanalo nodolina.^c

Nilakapo Kimalagidilo Tanalo

13 ¹Diyala, iyaiya opo epono tabamo ega:walo Unu Duliomolono
nopopino tabamo kiyawao elawote nagodolo ditanale, wiyasiya
nilakapo kimalagidilo tanalote nagodolo itana:notaleka: nale tabo
kiyawao magumulo wade tanalo idi a:kosiyodilona:, iyo, na lumagite bele
gito danagaliminako ebe keba kunula:ka: ebako dawama: eda:namo, ebe
bele diyamote olopoligoa:no epate olowioma: ubia:noma: keda:oma:na.
²Ebene diyala, Godokono woki kawokalima: ebenu Uliyanate natamo
yanomo elawo dikanamenakole, ega:walo iyatawa tanalo bilibilinomate
nagodolo eba pola:nalo Godokono waminale tanalo bilibilinomo nale
mulo wokiamo diyatawanakomo, ega:walo unuunu damela iyabaiamo
kalibolema: nanitabokobi midi tanalono elawote nagodolo ditanale,
wiyasiya nilakapo kimalagidilo tanalote nagodolo itana:notaleka: na
magumulo wade tanalo idite a:kitanana:.^d ³Ebene diyala, nale naimano
inamabu bilibilinomo nigologolopiatamo gito da:bikalaemo, ega:walo
Ya:suko mabuma: nanitabokobi midia:piate naimano ape elamo
da:bemadoema:na:, wiyasiya nilakapo kimalagidilo tanalote nagodolo
itana:notaleka: nale Godogodone wade wiya idi a:kelawena.

⁴Ebema: a:ma: lumagi idi nilakapolo demalagidilawena, a:ma:le ebenu
daedale osiyodilo tanaloma: ebetamo samamo ubia:noma: a:keda:emene,
ega:walo a:ma: nilakapo osiyodilole tanalodo ebetamo wade walubi
kiyatima:ta. Ebene a:ma:le nilakapo magumulo dokoliawena, a:ma:le
lumagi idino inamabuma: ebetamo a:ka:dowaemene, ega:walo a:imano
tanaloma: amama tabo kiyawaoa:no a:imano tepo magumulo a:ma:
a:ka:tuwa: a:ma: unamo akadipata:emene, ⁵iyo, a:ma: apeno osiyodilole
tanalamo modoboa: woki kapiya idi akawokalima:emene. Ebene a:ma:le
nilakapo magumulo dokoliawena a:ma: a:ka:tuwa: a:imano tanalo kapiya
a:kemalagidilawenamene, ega:walo a:imano tepo magumuno elate lumagi
iditam samamo maiga:no a:ma: ebenu kuba osiyodilole tanalo gito
ka:dodolomatilima:ta. ⁶Ebene a:ma:le nilakapo magumulo dokoliawena
a:ma: epetapino kuba osiyodilo tanalo lumagi iditam duma:emene
a:kekalakalaemene, a:ma: wiyasiya Godokono nanitabo tanalote
dawokalamene a:ma: ebo kekalakalama:ta.^e ⁷Ebema: nilakapo kimalagidilo
tanalote a:ma:godolo nanitabonomolo ditana, temeteme tanalo
bilibilinomate a:ma:tamo demaimionakoma:na: a:ma: uwomua: tetelo ebe
kuba tanalamo tuduwata:no kuiwodopoma: a:keda:emene, wiyasiya a:ma:le

^c 12:31 1Kol 14:1   ^d 13:2 Ma:t 17:20   ^e 13:6 Lom 12:9

a:imano nanitabokobi midi tanalo eba atila:nalo, ebe tanalo magumulo kodakodalo uta:wete Godokono wade walubi tete bemakopelenama:ta.^f

⁸Iyo, nilakapo kimalagidilo tanalote uwomua: tetelo a:kolopoligonamene. Wiyasiya numa:la:, Godokono tepo magumuno woki awokalilame tanalate ebenu wokopiagodolo demaimionaka ebe tanalate kolopoligoma:na:, ega:walo epetapiate Unu Duliyomolono nopopino iyaiya tabamo Godokono Uliyanano elawamo da:kiyawaonaka, ebe tanalate uwomua: tetelo a:ka:pola:nama:na:, ega:walo iyatawa tanalo bilibilinomate epagodolo da:pola:na ebe tanalate atumu kolopoligoma:na:.
⁹Nanitabola, Godote kebe iyaiya iyatawa tanalo aimano woki mabuamo kalomonale, ega:walo ebete kebe elawo atamo kikaeamenale ale ebenu tepo magumuno woki kawokalilaema:, ebe tanalate agodolo eba pola:nalo wiyasiya Godokono umi magumulo kubakubadopoma: eda:ona.
¹⁰Ebema: kalakala kawonomola, mabu walone tetelo aimano Wade Tuputupudawanomote nanitabolo dapemene, ebe tetelo kubakubadopo tanalo bilibilinomate gito kolopoligoma:na:.

¹¹Numa:la:, na gudu da:peso tetelo naimano tabo kiyawao tanalo ega:walo epetapino tabo anagiyamida wokino tanalo ega:walo tepo magumuno kimalagidilo tanalo, ebe netewa-kapiya tanalate nagodolo gudu da:pesono osiyodilole keba kunula:ka: eba kunu eda:onamiya. Wiyasiya me tetelo naimano tanalo eba kunu kitana:, mabu na dubuma: dediyamo ebe tetelo gudu da:pesono osiyodilole tanalo bilibilinomo naimano ginimi apuamo gito miyapiyamo. ¹²Ebema: nanitabola, me tetelo ale Godokono tanalo kelenomamo uminakoma:, lumagite molomolo galasilo ebenu ololo keba kunu kuminakole eba kunu, wiyasiya walone tetelo a ebenu ololo apuamo da:nemaimioma: ebenu ololo wadenomamo ebo ka:nuimalema:. Iyo, me tetelo naimano iyatawa tanalate kubakubadopoma: eda:ona, wiyasiya walone tetelo nale tanalo bilibilinomo wadenomamo kiyatawaomamo, Godote naimano tanalo bilibilinomo keba kunu kiyatawanale eba kunu.

¹³Ebema: numa:la:, uwomua: tetelo da:pola:nama:na: me ebe kawokawo tanalola, aimano nanitabokobi midi tanalo, ega:walo ale Godokono wade tetete maigama: olowiolo dilukulinama: ebe tanalo, ega:walo ale epetapi nilakapolo demalagidilolenama: ebe tanalo, me ebe netewa-kapiya tanalola. Wiyasiya nanitabola, me tanalate eba pola:nalo ibi magumulo nilakapo kimalagidilo tanalote kawo tanalonomoma: beda:namene.^g

**Godokono Woki Awokalimidawano Wade Tanalote Unu Duliyomolono
 Nopopino Tabamo Kiyawaodawano Wade Tanalo Nodolina**

14 ¹Ebema: modobola la: la:imano woki kawonomamo niyatinala: nilakapo kimalagidilo magumulo kilukula:wenama:, ega:walo atu

^f 13:7 1Pit 4:8   ^g 13:13 1Tes 1:3

tetelo la: iyawanomoma: neda:onala: Godokono Uliyanate iyaiya elawo gito dikalamenako la:le ebe iyanomo tanalo kuwata:ema: Numa:la:, ebe gito ikalame tanalo magumulo potele Godokono woki kawokalima: elawo delaemene, ebete wade tanalonomo elawe.^h ²Wiyasiya kebe lumagite Unu Duliynomolono nopopino iyaiya tabamo da:kiyawaonako, ebete ebe tanalodo Godoko kapiyatamo kiyawaonako, me opo epatamoa:. Iyo, ebete Godokono Uliyanano elawamo ebenu waminale tanaloma: kiyawaonako, ebema: olowiopiate ebenu tabono magumu laema: ka:modobonakoa:.

³Wiyasiya Godokono woki awokalimidawano tanalo eba kunua:. Ebenu tabo kiyawao tanalodo epate wadenomamo olowionaka, ebema: tete epetapilo Godokono tabote ibino nanitabokobi midi magumulo ibi eba walubililo elawokobi a:midilinako, ega:walo tete epetapilo ibi temeteme magumulo a:gelebadilamenako. ⁴Ebe mabuma: kebe lumagite Unu Duliynomolono nopopino iyaiya tabamo da:kiyawaonako, ebe tanalodo ebe a:ka:tuwa: ebe nanitabokobi midi magumulo a:kodakodaiminako, wiyasiya kebe lumagite Godokono woki dawokaliminako, ebe tanalodo ebete sosi epo bilibinomono nanitabokobi midi tanalo a:kodakodailamelelamenako.

⁵Numa:la:, na ubila la: bilibilinomate Unu Duliynomolono nopopino iyaiya tabamo ka:kiyawaema:, iyo, ebe osiyodilo tanalo kuba:, wiyasiya naimano ubi kawonomote bitana, la:le Godogodone iyanomo elawo nelawiyala:, la:le ebenu tepo magumuno woki me opo epono tabamo kawokalilama:ema:. Nanitabola, Godokono umi magumulo ebenu woki awokalimipino wade tanalote ebe nopopino iyaiya tabamo kiyawaopino wade tanalo nodolina, mabu kebe tetelo lumagite nopopino tabamo tanalo idi da:kiyawaomene, ebe tetelo sosi epo magumulo tabo idi oba:midadawate ebe tabono magumu awokalimia:no olowiopiate ebe tanalodo walubi tanalo idi a:kelaema:na:.

⁶Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, nale la:tamo da:pemaigamo la: magumulo Unu Duliynomolono nopopino iyaiya tabamo da:pa:kiyawaomo, la:le naimano osiyodilo tanalodo beda: wade walubi tanalo na:kelawa:ema? Eiye, wade tanalo idi puliyala! Ebe mabuma: nale da:pemo, modobola na la:go eba okolinale tete idilo Godokono wamina tanalo idi la:tamo la:imano tabamo awokalimite, ebenu tete idilo wade iyatawa tanalo ida:mo la:imano tabamo atumu la: elawokobi ka:ka:midilimamota. Ega:walo nale tete idilo Godokono ubi tanalo la:imano tabamo awokalimite, ebenu tete idilo ebenu Buka apuapuno tabo la:imano tabamo atumu la: ka:kiyatulaemamota. Ebema: nanitabola, kebe tetelo ebe osiyodilole tanalodo nale la: la:imano tabamo walubilia:no, la: nagodone wade woki laema: a:ka:modobomata!

---

^h 14:1 1Kol 12:31; 14:39

7 Numa:la:, bibolo ega:walo begube ibino tanalo ebe atumula. Ebako inamabu molelepi ega:walo modolepi iba:te oale idi ibino modobo osiyodilole tanalamo wadenomamo awokalimia:no, ebe tetelo olowiopiate ebe oaleno madodo a:kiyatawaoma:na:. 8 Ega:walo me tanalo idila, gowelao tetelo elawodubu idite tutele wadenomamo molea:no, dubu epetapiate gowela magumulo ebe kowalubima: a:ka:polosiyodiloma:na:.

9 Ebema: la:imano sosino tanalo ebe atumu eba kunu ba:kitana. La: magumulo idite Unu Duliyomolono nopopino tabamo tanalo idi da:kiyawaomene, ebena tabono magumute nanitabolo akawokalamene, iyo, olowiopiate wade iyatawa tanalo idi ebegodone a:kelaema:na:. Eiye, ebe lumagino tabono tanalo ebe tema awate eba patalo a:ka:tuwa: keba kunu ka:ponolopoligonakole eba kunula! 10 Numa:la:, me opolo iyaiya epate ibino tabonomamo kiyawaonaka, iyo, iba:te ibino iyaiya tabo apuapudo ibino namutupiatamo ibino tepo magumuno woki modobolo awokalilamenaka. 11 Wiyasiya kebe tetelo na opo idi epono tabo iyatawa:noma: deda:mo, ebe tetelo iba:te na kapeladawama: eba ka:na:milo, nale atumu ibi kapelapima: beka:la:minakomo. 12 Ebema: la: Godokono Uliyanano iyaiya gito ikalame tanalo uwatema: ubi kawonomamo dalomawenama, kuba:, wiyasiya ebe tanalo magumulo kebe tanalate sosi epono nanitabokobi midi tanalo nanitabonomolo da:kodakodailamenaka, modobola la: ebe tanalamo woko kosiyodilawenama: woki kawonomamo niyatinaliyala:.

13 Ebe mabuma: la: magumulo kebe dawate Unu Duliyomolono nopopino tabo ida:mo da:kiyawaonako, modobola ebete Godoko na:toweomene ebegodone iyanomo elawo idi gito kelaema:, ebe elawo idi ebe nopopino iyaiya tabono magumu awokalilame elawo tanalola. 14 Nanitabola, nale nopopino tabo ida:mo Godotamo towetowe tabo da:kiyawaomo, ebe tetelo ebena Uliyanate nado tabo modobolo eba kiyawaolo, wiyasiya na ebe iyaiya tabono magumu iyatawa:no naimano tepo magumuno wokilo wade walubi tanalo idi a:kelaemo. 15 Ebema: na Godago tabo gela magumulo beda: tanalo na:kosiyodilomo? Numa:la:, nale naimano uliyana apulo ebetamo tabo a:kiyawaonakomo, ega:walo naimano tepo magumuno wokino tanalamo a:kiyawaonakomo. Atumu nale ebe amamate magumulo naimano uliyana apulo ebetamo oale alapionakomo, ega:walo naimano tepo magumuno wokino tanalamo akalapionakomo. 16 Ebema: nanitabokobi mididawa, a:ma:le sosino taneba magumulo Godoko eba moiolo kalakala towetowe tabo ebetamo da:kiyawaomene, ebe tetelo olowiopino tanaloma: a:ma:le la:imano tabonomamo tanalo idi kiyawaoa:no wiyasiya Godokono Uliyanate nopopino tabamo a:ma:do da:kiyawaomene, piyate la: magumulo olioli epoma: deda:ona iba:te ebe tabono magumu keba kunu na:kiyatawaoma:na:? Ega:walo iba:te a:imano kalakala towetowe tabo

uwomu apulo “Taula” tabo keba kunu na:kegelamene? ¹⁷Numa:la;, kebe tetelo Godokono Uliyanate nopopino tabamo kalakala tabo a:ma:do wadenomamo dadipatemene, ebe tetelo olowiopiate a:imano tabono magumu lawea:no, ebe tabono tanalote ibino nanitabokobi midi tanalo a:ka:kodakodailaemene.

¹⁸Nanitabola, na Polote kalakala tabo Godotamo adipatemo, mabu ebete iyanomo elawo natamo ikanamiya Unu Duliymolono nopopino iyaiya tabamo ka:kiyawaonakoma;, iyo, ebe osiyodilo tanalo magumulo naimano elawote la: bilibilinomono elawo nanitabolo nodoilina.

¹⁹Wiyasiya kebe tetelo nale sosi epago daladabutinakomo, ebe iyaiya tete bilibilinomolo na ubi kawonomamo iyatinakomo nale naimano wokino tanalodo ibino tabonomamo ibi kiyatulamenakoma:. Iyo, nale paibu tabo egegenomo epetapino tabonomamo da:kiyawaomo iba:te modobolo kiyatawaoma:na;, wiyasiya nale Unu Duliymolono nopopino iyaiya tabamo teni taoseni tabono tanalo da:kiyawaomo iba:te nagodone iyatawa tanalo idi a:kelaema:na:!

²⁰Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala;, la:imano wokino malagidilole magumulo iyatawa: gudima: akoeda:oala:. La: kuba osiyodilole magumulo ebako gudima: eda:oma: modobola, wiyasiya la:imano nanitabokobi midi magumulo modobola la: apepeawete kawokawo dubuma: ega:walo kamiyalema: neda:iyala:.ⁱ ²¹Numa:la;, dopamo Godote ebene Bukalo tabo ma kunu kiyawaiya,

“Nale iyaiya kapela opo epono tabo magumudo
naimano epatamo tabo ka:kiyawaomamo,
wiyasiya iba:te dopamo keba kunu kowagelenami
eba kunu olowio ubia:noma: walo ka:keda:oma:na:.

Iyo, nale kapelapi epetapido ibi diyatulaemo
ebe tetelo iba:te naimano tabamo atumu a:ka:tudila:oma:na:.”^j

²²Ebema: ale me tanalo uima;, sosi epate Unu Duliymolono nopopino iyaiya tabamo da:kiyawaonaka, Godote ebe anoano tanalodo ebene elawo nanitabokobi midia:piatamo awokaliminako, wiyasiya sosi magumulo epetapiate epetapiatamo Godokono woki ibino tabonomamo dawokaliminaka, Godote ebe anoano tanalo idido ebene elawo nanitabokobi midipiatamo awokaliminako. ²³Ebema: la:imano sosi kawonomote eba aladabutilo la: bilibilinomate Unu Duliymolono nopopino iyaiya tabamo kiyawao dowagilima:ema, ebe tetelo kebe olioli epo ega:walo nanitabokobi midia:piate la:imano aladabuti uima: da:pelaema:na;, iba:te la:imano osiyodilo tanaloma: keba kunu na:kemalagidiloma:na:? Iba:te la:imano osiyodilo tanalodo Godoko nanitabokobi ba:ka:midima:na:? Ao, iba:te la: daedale wokiagopima:

ⁱ 14:20 Epe 4:14   ^j 14:21 Ais 28:11-12

kegelama:na!^k 24 Wiyasiya la:imano aladabuti tetelo la: bilibilinomono taneba magumulo epetapiate epetapiatamo Godokono woki la:imano tabonomamo dawokalilama:ema, ebe tetelo kebe olioli epo ega:walo nanitabokobi midia:piate la:imano aladabuti tanalamo da:pelaema:na; iba:te Godokono tabo modobolo olowiote ibino kuba osiyodilole tanalo ega:walo nanitabokobi midia: tanalo ebo kiyatawaoma:na. Iyo, iba:te Godokono tabo dolowioma:na: ebe tabono iyaiya tanalo bilibilinomate ibi magumulo lumagi idino tanalo eba anagilamelemelo^l 25 ebenu tepo magumuno waminale tanalo ebetamo ebo kawokalilaema:na. Ebe mabuma: ebete ebenu kuba osiyodilole tanaloma: ilipo lawete ebenu ololo opamo iyatilo Godoko eba amamatelo kegemene, “Godote me sosi epagodolo nanitabonomolo bokolina!”

**Piyate Unu Duliyomolono Nopopino Tabamo Da:kiyawaonaka
Ega:walo Piyate Godokono Woki Me Opo Epono Tabamo
Dawokaliminaka Ebe Sosi Epono Woko Osiyodilo Tanalo**

26 Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala; la:imano sosi aladabuti tetelo la:le la:imano tanalo keba kunu dosiyodilola:wenakoma, ebe tanalo ma kunula. La: daladabuta:wenakoma, modobola la: magumulo idite Godoko oale ida:mo namamatenakomene, idite la: epetapi Godokono Buka apuno tabo idi niyatulamenakoma:ta, idite Godokono wamina tanalo idi la:tamo nawokaliminakomene, idite Unu Duliyomolono nopopino tabamo tanalo idi na:kiyawaonakomene, ebenu idite ebe tabono magumu la:tamo nakawokaliminakomene. Iyo, modobola la: eba kunu nowagelenakiyala: la:imano iyaiya osiyodilole tanalo bilibilinomamo la:imano nanitabokobi midi tanalo ka:kodakodailama:wenakoma:^m 27 Ebema: la:imano aladabuti tetelo Unu Duliyomolono nopopino tabamo kiyawao elawote piyagodolo ditana, modobola ibi magumulo netewa o netewa-kapiyanomate ebe tanalo nosiyodiloma:na; idite netewa-netewa tetedawama: akoeda:la: Ega:walo modobola iba:te ibino iyaiya tabono tanalo la: epetapiatamo kapiya tetelo akokiyawaonakala; ega:walo tetedawa idino tabo kiyawao dolopoligomene, modobola pogodolo elawo ditana ebe tabo oba:midadawate maigate ebe tabono magumu la: epetapiatamo nawokalimene. 28 Wiyasiya ebako tabo oba:midama: lumagi idigodolo elawo itana:no, ebe tetelo piyate Unu Duliyomolono nopopino iyaiya tabamo kiyawaoma: elawo delawenaka, iba:te ibino tabo kiyawao tanalo natepama:na. Numa:la; ibi magumulo lumagi idite ebe a:ka:tuwa: ebetamo ega:walo Godotamo ebenu tanalo osiyodiloma: talena puliyala, wiyasiya ebete sosi aladabutipino ololo apulo ako-osiyodilala:

^k 14:23 Ali 2:13   ^l 14:24 Yon 16:8   ^m 14:26 1Kol 12:8-10

²⁹Ega:walo piyagodolo Godokono woki la:imano tabonomamo awokalima: elawo ditalamena ibino tanalo ebe atumula, la:imano aladabuti tetelo ibi magumulo netewa o netewa-kapiyate Godokono woki nawokalilaema:na, ebene la: epetapiate ibino tabono tanalo wadenomamo olowiawete la: aka:tuwa: la:imano tanalo ebe tabamo nanagilamiyala.ⁿ ³⁰Wiyasiya kebe tetelo dopo tabo kiyawaodawate woko eba osiyodilolo, iyatawa tanalote tabo kiyawaodawa iditamo Godokono elawamo da:pemene, modobola dopo lumagite tabo atepapate ebene namutudawatamo tete eba ikamelo, ebe tetedawa idite ebene luta baine maigate tabo kiyawao ebo kowagilimene. ³¹Eba kunu la:imano aladabuti tetelo la: piyagodolo Godokono woki nanitabonomolo awokalima: elawo ditanamene, la: bilibilinomate la:imano iyaiya tetelo woko bosiyodilonamata, iyo, tabo olowiopiate Godokono ubi tanalo wadenomamo ebo kiyatawaoma:na: iba:te nanitabokobi midi magumulo kodakodalo kelamota:onama. ³²Ebema: me tanalo idila. Kebe lumagite Godogodone iyanomo elawo delawenako ebene woki la:imano tabonomamo kawokalima:, modobola ebete ebe tanalo eba iyatawanalo ebe elawo tanalote ebene tepo magumuno mulo wokino tanalamo tuduwatalo nitanamene. Numa:la:, ebe aka:tuwa: ebene ubi tetelo tabo gito akokiyawaoala, ³³mabu Godoko ebe epatamo gelebadi ega:walo milo dikalamena ebe wadenomo Godola. Iyo, ebe ubia:nola ebene sosi eplate daladabutinaka, ibi bilibilinomate ibino ubi tetelo iyaiya amama tanalo ega:walo gebo tanalo kosiyodilolema:, mabu ebe tanalo ebe nanitabo woko odiyobo tanalola!

Polote Kolini Sosi Kamiyala:tamo Talena Diyatilamiya Iba:te Sosi Aladabuti Magumulo Epetapi Godokono Tabamo Kowalubima:

Ebema: me tanalo idila. Godokono epo bilibilinomate ibino iyaiya sosi magumulo kebe tanalo kosiyodilone, ³⁴na ubila la: ebe atu tanalo na:kosiyodilonakiyala:, ma kunu la:imano sosi aladabuti tetelo kamiyala:te Godokono tabono tanaloma: ibino woki tabo kiyawaoa:no gito nolowionakoma:na:. Iyo, numa:la:, Godote Mosesedo ebene Totomu Tabo Yu epatamo dikalamiya, ebe Totomu magumulo talena idite kamiyaleno tanaloma: ma kunu itana, ibino watowatopiatamo eba tudila:olo iba:te ibino woki tabono tanalamo ibi akoiyatulamenakala:.^o ³⁵Ebema: Godokono tabo kiyawaodawate tanalo idi wadenomamo awokalimia:no, kamiyala:te ebe tanalono magumu wadenomamo laema: ubi diyatima:na:, modobola iba:te sosi aladabuti tanalome ibino motamo tolamete ebe tanalo ibino awi ebo na:nikiyawaolaema:na:. Numa:la:, iba:te sosi aladabuti magumulo ebako tanaloma: ibino iyaiya woki tabo dawokalilaema:na:, ebe tanalote ilipo ikalame tanaloma: keda:mene.

ⁿ 14:29 1Tes 5:21   ^o 14:34 1Kol 11:3; 1Tim 2:12

³⁶Eiye! La: Kolini sosi epate amama magumulo ma kunu kemalagidilawenama, Godokono Wade Tabote la: magumulo dopamo wagilimite, ebene iyaiya epo bilibilinomo epetapiatamo ebo nemaigi? Diyala, la: epetapiagodolo daedale woki idi ma kunu ditanale, Godokono Wade Tabote la: kapiyatamo pemaigi, epetapiatamo! ³⁷Ebema: la: magumulo potele ebene amama wokilo degena Godokono Uliyanate ebetamo iyanomo elawo ikamenako ebene woki nanitabonomolo kawokalima:, ega:walo potele demalagidilona ebete Godokono woko idi kosiyodiloma: Godote iyanomo elawo idi ebetamo gito ikamenako, modobola ebako epate me tanalo niyatawaoma:na:, nale me leta magumulo la:tamo da:kiyawaomo ebe tanalo ebe Kawodawano totomu tabola.^p ³⁸Eiye, la: magumulo piyate me tabo olowioa:no, modobola la: epetapiate atumu ibino iyaiya tabo ako-olowiala:!

³⁹Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, modobola la: la:imano sosi aladabuti magumulo Godokono woki la:imano tabonomamo kawokalima:ema: la:imano woki kawonomamo niyatinala:, ega:walo piyate Unu Duliyomolono nopopino iyaiya tabamo kiyawaoma: elawo delawenaka, iba:tamo talena akoiyatilama:la: ebe tanalo kosiyodiloma:
⁴⁰Kawo tanalo idi ma kunula, la:imano aladabuti magumulo modobola la: tanalo bilibilinomo wadenomamo eba osiyodilolelo, idawano tanalo dolopoligomene, tetedawa idite maigate ebene tanalo ebo na:kosiyodilomene.

**Godote Kelisoko A:e Magumune Dadipatiya Ebe Tanalo Ebe
Wade Tabo Kiyawao Tanalono Kawo Tanalonomola**

15 ¹Ebema: naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, dopamo nale Godokono Wade Tabono iyaiya tanalo la:tamo da:kiyawaimo, na ubila me tetelo ebe atu tanalo la: walo kakanalemamota. Nanitabola, la:le nagodone Wade Tabono kawokawo tanalo dopamo nanitabonomolo uwatimata, ebene me tetelo la: nanitabokobi midipi magumulo lamota:onamata. ²Ebe mabuma: la: la:imano nanitabokobi midipi tanalo uwomu teta:mo kodakodalo datila:wenama, Godote la:imano igilo nanitabonomolo ka:mula:lelaema:ta. Numa:la:, la: me teta:mo modobola a:pemaimiomata, ebema: modoboa: la: me tetelo nanitabokobi midipi tanalo atepawete la:imano igilo mula: tanalote gito alatidima:.

³Nanitabola, nale epetapiagodone Wade Tabono kawo tanalonomo keba kunu kelawiyamo, ebe atu tanalo la:tamo ma kunu kiyawaimo, Godote ebene Bukamo Kelisokono tanaloma: kebe iyaiya tanalo dopamo kakuloliyale ebe tanalate nanitabonomolo emaimiya. Ma kunu Kelisote aimano kuba osiyodilole tanaloma: da:iya,^q ⁴epate ebene ape bobamo

^p 14:37 1Yon 4:6   ^q 15:3 Ais 53:5-12

ebo iyatiya, wiyasiya netewa-kapiya egelalo Godote ebe a:e magumune igilamo walo akadipatiya, iyo, ebe tanalate ebetamo emaimiya Godokono Buka apuapuno tabote nanitaboma: keda:oma.^r ⁵Ega:walo Kelisokono a:e magumune maiga tanalo walogabo apune ebete Pitatamo^s dopamo igilolo pawokalate, ebene ebene 12 alibolepi dubate kapiya bailo eba pola:nalo ibi bilibilinomatamo ebo kapawokaliya.^t ⁶Ega:walo tete idilo ebene waloma:tapi epetapiate kapiya bailo eba pola:nalo Kelisote iba:tamo atumu ebo kapawokaliya. Nanitabola, ebe tetelo ebe waloma:tapino uwomute 500 odoloya, ebene ibi magumulo epetapi bilibilinomate me tetelo bilukulina wiyasiya ibi epetapiate iyalo a:elaiya. ⁷Ega:walo tete idilo walogabo apune Kelisote ebene ekawi Ya:imesitamomo kapawokalate, ebene ebete ebene sosi wagilima: iyaiya opamo kebe epo keka:la:miyale ebe alibolepi bilibilinomo epetapiatamo atumu akapawokaliya.^u

⁸⁻⁹Ebene tete geyageyanomo da:petiya ebete atumu natamo ebo kapawokaliya, iyo, ebete a:e magumune maigate piyatamo igilolo dapawokalanaki ibi bilibilinomo magumulo na ebe walogabodawanomoma: ediyamo. Numa:la:, gudu idite menokono tepo magumune nanitabo tetelo awokala:no, na ebako guduma: eda:namo, mabu modobola na naimano kawokawo kuba osiyodilole mabuma: gito ba:iyana:, wiyasiya Godokono nilakapo tanalodo na igilolo okolinamo. Iyo, nale Godokono sosi epo eba kubailamelo iba:tamo kawokawo temeteme gito ikalamenakimo, ebe mabuma: Kelisote ebe sosi iyaiya opolo wagilima: kebe epo kaliboliyale, ebe wokopi bilibilinomono wade tanalote naimano wade tanalo nodolina, ega:walo ibi magumulo na kapiyate modoboa:noma: eda:namo epate na Kelisokono alibodawa idima: ka:na:ima:.^v ¹⁰Ebema: nanitabola, ka:lo na kebe woko magumulo kokolinamo, Godote ebe woko ebene nilakapolo natamo gito ikanamiya, ebene ebe nilakapo awokalimi tanalodo wadewade da:ima:te naimano woko magumune ebo maimiya. Ebema: nanitabola, na tete geyageyanomolo woko eba osiyodilonalo, naimano elawote alibolepi bilibilinomo epetapino elawo ebo odoloi, wiyasiya na iyatawala kebe da:ima:te demaimiya ebe wadewade tanalo ebe Godokono nilakapo osiyodilole tanalola, naimano osiyodilole tanalola:.^w

¹¹Ebe mabuma: Kolini sosi epala:, kawo tanalo ebe a alibolepiate Wade Tabono iyaiya tanalo eba kunu eba kiyawaolo la:le nanitabokobi da:mida:ima ebe tanalola. Wiyasiya numa:la:, na ega:walo alibolepi epetapi a bilibilinomo magumulo potele ebe iyaiya tanalo la: diyatulametia, ebe tanalo ebe kawo tanalola:.

---

^r 15:4 Mat 12:40; Ali 2:24-32   ^s Buka ka:la:mioledawa, modobola a:ma: niyatawa Pitakono mailo idi ebe Kipasetela.   ^t 15:5 Luk 24:34; Mat 28:16-17   ^u 15:7 Luk 24:50
^v 15:8-9 Ali 9:3-6; Epe 3:8; 1Tim 1:15   ^w 15:10 2Kol 11:23

**Godote Nanitabokobi Midipi A:e Magumune
Igilamo Kowadipalatelemene**

¹²Nanitabola, Godote Kelisoko a:e magumune dadipatiya, a alibolepi bilibilinomate ebe tabo iyaiya opolo kiyawaonakoma;, ebema: mabu keleka: la: epetapiate ma kunu degelawenama, walone tetelo Godote a:elaopi igilamo a:kowadipalatelemene? ¹³Eiye! la:imano daedale wokino tanalote nanitaboma: neda:taleka;, Godote Kelisoko a:e magumune nanitabolo akadipatiyana:!¹⁴ Ebema: Godote Kelisoko a:e magumune nanitabolo adipatea:notaleka;, Wade Tabo kiyawao tanalodo wade tanalo idite a:kitanana;, iyo, la:imano nanitabokobi midi tanalodo la:le wade tanalo idi a:kuma:ema. ¹⁵Numa:la;, Kelisote a:e magumune maiga:notaleka;, ale Godokono osiyodilo tanaloma: a:da: tabo begelana;, mabu Wade Tabo kiyawao woko magumulo ale ma kunu kiyawaonakoma;, ebete Kelisoko a:e magumune nanitabolo adipatiya.

Wiyasiya la: epetapiate negelanamata Godote a:elaopi igilamo a:kowadipalatelemene. Eiye, ebe tanalote nanitaboma: neda:taleka;, Godote Kelisoko a:e magumune nanitabolo akadipatiyana:!¹⁶ Ebe mabuma: nale atu tabo ma kunu kegemo, Godote epo a:e magumune wadipalatelea:notaleka;, a me tanalone biyatawaona: ebete Kelisoko a:e magumune kadipatiya:.¹⁷ Ebema: Godote Kelisoko a:e magumune adipatea:notaleka;, ebete la:imano kuba osiyodilole tanalo nanitabolo a:kegebolelametana;, iyo, la:imano kuba osiyodilole tanalo bilibilinomate la:godolo eba pola:nalo la:imano nanitabokobi midi tanalodo Godokono wade tanalo idite la:tamo a:ka:pemaigamene.

¹⁸Eiye! La: epetapino wokino tanalote nanitaboma: neda:taleka;, dopamo piyate Kelisoko nanitabokobi midi magumulo da:elaiya, ibi niyaniyala, ibino igilate alatidinomo balatidiolamiyana:!¹⁹ Ebema: numa:la;, ale aimano nanitabokobi midi tanalo Kelisotamo eba iyatinalo ma kunu demalagidilonama;, me opolo eba ilukulinalo ale egege walubi tanalo ebegodone kuwatemalema;, wiyasiya ale da:elaoma: wade tanalo idite maiga:no aimano igilate gito kalatidioma:na;, ebe mabuma: modobola nanitabokobi midia:piate a nigologolopima: neka:ima:na;. Iyo, iba:te tabo ma kunu negelama:na;, Kelisoko nanitabokobi midipiate ebegodone wade walubi tanalo nanitabolo a:kelaema:na;, ebema: ebenu waloma:tapino modoboa: tanalote me opo epo epetapi bilibilinomono modoboa: tanalo nodoilina.

²⁰Wiyasiya kalakala kawonomola, Godote Kelisoko a:e magumune nanitabonomolo adipatiya. Numa:la;, lumagino palilo dapepeoma:na: ebe inamabu bilibilinomo magumulo ebete dopo inamabunomo Godotamo kalakalago gito kikaemene, mabu ebe iyatawala walone tetelo Godokono walubi tanalodo wadewade inamabu epetapiate ebe

palilo bapepeonakoma:na. Ebema: Kelisoko ebe pali inamabuno gito ikame tanalono dopo inamabu keba kunula:ka: eba kunula, mabu ebete dopamo a:e magumune maigate Godotamo ebo tiya. Ebe tanalone a nanitabokobi midipi iyatawala, walone tetelo ale atumu a:e magumune kemaimiomalema:!

²¹Numa:la:, a:e tanalote kapiya dubuno osiyodilo tanalodo a me opo epo bilibilinomatamo pemaigiya, ebema: dubu idino osiyodilo tanalodo aimano a:elao magumune maimio tanalote atumu kemaigiya.^x
²²Iyo, a me opolo A:da:mekono igilo magumulo eba ilukulinalo, a iyatawala tete na:pe a gito ka:elaomalema:, ebema: a atumu iyatawala a Kelisokono igilo magumulo dilukulinama:, walone tetelo Godote a bilibilinomo aimano a:elao magumune nanitabolo kowadipaeatemene.
²³Nanitabola, Godokono ubilo Kelisote a:e magumune maiga tanalodo dopo lumagima: ediya, wiyasiya a piyate ebene epoma: deda:onama: a walone tetelo igilamo kemaimiomalema:, Kelisote me opamo walo da:ka:pemene ebe tetelo.^y ²⁴⁻²⁵Ebema: numa:la:, ebe tetete me opono olopoligo tetema: eba eda:lo, Kelisote iyaiya elawoelawonomo uliyana ega:walo elawoelawodopo ulianago gowelao magumulo wato kikopu kelaemene, ega:walo epo magumulo piyate eba:go da:gowelaona ebete Godokono elawamo ebe kawokawopi bilibilinomo atumu nanitabolo ka:mikitaolemene. Kalakala kawonomola, ebete ebe wato kikopu lawe teta:mo ebene Kawo Elawodawano okoli bailo nokolitamene, ebene ebete ebe Kawo Elawodawano okoli bai Nabiwi Godotamo kalakalago gito kikaemene.^z

²⁶Nanitabola, Kelisago da:gowelaona ibi magumulo a:e tanalote uwomudawama: eba eda:nalo Kelisote ebe atumu kubaiminomo ebo ka:kubaimene.^a ²⁷Iyo, ebe tanalo awokalima: Godokono Bukalo tabote ma kunu gena, “Kelisago da:gowelaona ebete Godokono elawamo ibi bilibilinomo ka:mikitaolemene.” Ebema: ale me tabono magumu iyatawala, Kelisote gowelao magumulo elawonomoma: deda:mene, ebe tetelo iyaiya uliyana ega:walo iyaiya epo ega:walo kebe iyaiya tanalate Unu Duliynomololo ega:walo me opolo da:pola:na, ibi bilibilinomate ebetamo nanitabonomolo ka:tudila:oma:na:. Wiyasiya numa:la:, ebe tetelo Godoko kapiyate Kelisotamo a:ka:tuduwatamene, mabu ebe potele Kelisotamo wato kikopu lawe elawo dikamiya ebe Kawodawala.^b
²⁸Ebema: nanitabola, iyaiya tanalo bilibilinomate Godokono Gudu Kelisotamo eba kunu da:tudila:oma:na:, ebe tetelo Gudute a:ka:tuwa: ebene ubilo Nabiwitamo ka:tuduwatamene, mabu ebe iyatawala ebete Nabiwino ubilo ega:walo ebene elawamo wato kikopu elawe. Iyo, Gudute

^x 15:21 Lom 5:12   ^y 15:23 1Tes 4:16; Awo 20:5   ^z 15:24-25 Ma:t 22:44

^a 15:26 Awo 20:14   ^b 15:27 Oale 8:6

ebeno ubi ebema: kiyatimene, ebenu Kawo Elawodawano gobebobo
Nabiwite nanitabonomolo lawete iyaiya tanalo bilibilinomate ebe
kapiyatamo uwomua: tetelo ba:tudila:onakoma:na.

²⁹Ebema: modobola a me tanalo idi atumu ka:kemalagidiliye.
Epetapiate ibino namutupino a:elaio epono tanaloma: ibi obamo
dowaduba:midaolenaka, iba:te ebe tanalo beda: mabuma: kosiyodilonake?
Numa:la:, ibi iyatawala a:e magumune maiga tanalote nanitaboma:
eda:notaleka:, iba:te ibino osiyodilo tanalodo wade tanalo idi a:kuima:na:,
wiyasiya iba:te Godoko nanitabokobi eba midinalo kawonomamo gelana
ebete ibino a:elaopi igilamo nanitabonomolo kowadipalatelemene.

³⁰Ega:walo me tanalo idila. A:elaopino igilamo maimio tanalote
nanitaboma: eda:notaleka:, mabu keleka: ale egela ega:walo idoko
bilibilinomolo iyaiya tete epetapilo aimano igilo malagidilolea:no Wade
Tabono tanaloma: iyaiya a:e olalati tanalamo gito da:nopila:onakoma:?^c

³¹O naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, ale aimano Kawodawa Ya:su
Kelisoko magumulo eba ilukulinalo, na la: mabuma: amamalo la:tamo
nanitabonomolo a:kiyawaomo, egela bilibilinomolo nale naimano igilo
iyabaiamo iyatinakomo! ³²Ebema: la:imano woki keba kunula:ka:? Na
Epeseke kawo duliwomololo elawoelawonomo goeogoeo keba kunula:ka:
ebako dubago da:gowelaimo, nale ebe tanalo epono ololo apulo amamalo
kosiyodilimo? Ao, nale me opono igilo malagidilolea:no Unu Duliwomolono
wade igilo Godogodone laema: osiyodilimo. Wiyasiya numa:la:, a:elaopino
igilamo maimio tanalote nanitaboma: eda:notaleka:, nale nanitabokobi
midia:pino kuba woki kowaloma:tama: ba:modobona:, mabu iba:te me
opono igilo kapiya eba malagidilonalo tabo ma kunu gelana,

“Diyala, dumutu ale da:ba:elaoma:,

ebema: modobola a ka:lo a a:ka:tuwa: a eba kalakalaimelo,
bae kawonomamo naote

da:imi obo elawonomo kawiya ebo ka:niomalema!”^d

³³Diyala, epetapiate la: a:da: da:bemasigilitamene, ebema: la:
nanisiwale! Nanitabola, ebe a:da: elemasigipino tanaloma: mulo
wokiagopiate tabo ma kunu gelanaka,

“A:ma: kuba osiyodilolepiago depata:wenaka,

iba:te a:imano tepo magumuno wadewade woki
ka:kubailaema:na:.”

³⁴Ebema: naimano Kolini sosi epala:, modobola la: wadewade wokino
tanalamo walo na:kolobila:la:, iyo, la:imano kuba osiyodilole tanalo
na:miyapala:. Eiye! Nale ilipo la:tamo kikalametama: me kodakoda tabo
ebema: kiyawaomo, mabu la: epetapiate Godokono tanalo nanitabolo
kiyatawawena:!

^c 15:30 Lom 8:36   ^d 15:32 Ais 22:13

**Godote Nanitabokobi Midipi A:e Magumune Igilamo
Dowadipalatelemene, Ibino Oli Ilukuli Tanalono Ape
Unu Duliyomolo Epono Apema: Keda:oma:na:**

³⁵ Ebema: diyala, la: magumulo idite na ma kunu da:bananemene, “Godote a:elaopi igilamo keba kunu na:kowadipalatelemene? Ega:walo lumagite igilamo nanitabonomolo demaigamene, ebenu oli okoli tanalono apete keba kunu na:kitanamene? Naimano woki nitana ebe tanalote a:kemaigamene!”

³⁶ Wiyasiya nale tabo ma kunu kegemamo, “A:ma: daedale wokiagodawalata! Numa:, a:ma: kikopu damela magumamo damiaemene, ebe kikopute da:emene ebenu igilote nanitabolo a:kolopoligomene, iyo, ebegodone oli wuite kemaigamene.”^e ³⁷ Ega:walo a:ma: kono pali osiyodilo tetelo a:ma: kono kewano ape paago damela magumamo kamiawenakoa:, ao, a:ma: wiyasiya kikopunomo amionakota. Numa:, a:ma:le kono kikopu ega:walo ebakobako iyaiya kikopu epetapi eba kunu damiaemene, walone tetelo ebe kikopunomo magumune kawokawo inamabunomate iya lolamo kemaimioma:na:.”

³⁸ Ebema: nanitabola, Godokono ubilo ebete pali inamabu iditamo ebe inamabuno ololonomo ikamenako, ega:walo ebete atumu iyaiya kikopuatamo ibino iyaiya ololonomo a:kikalamenako. ³⁹ Ebene igilolo dowapata:lamena ebe iyaiya inamabuate atumu ibino iyaiya ololonomago ilukuliona, iyo, epono ololo idi ba:kitalamena, ega:walo damelalo dowapata:lamena ebe inamabuno ololo idi bitalamena, ega:walo olaolano ololo idi bitalamena, ega:walo obo magumudo dowapata:lamena ebe inamabuno ololo idi bitalamena. ⁴⁰ Ebema: me inamabuate me opolo eba pola:nalo, ale ibi bilibilinomono ololo iyatawala, ega:walo ale atumu tobolo unulo da:pola:na ebe inamabuno iyaiya ololo iyatawala. Iyo, ale me opono inamabu ega:walo tobolo ununo inamabu ma kunu ulamenakoma:, ibino wade pukuilame tanalo kapiya:, ao, iyaiya ba:pola:lamena. ⁴¹ Ma kunu egelano wade pukuilame tanalo ega:walo saganano wade pukuilame tanalo ega:walo mawelenu wade pukuilame tanalo iba:te iyaiyama: eda:ona, iyo, mawele bilibilinomo magumulo ibi atumu iyaiya wade pukuilame tanalago ba:pola:na.

⁴² Ebema: numa:la:, Godote a:elaopi igilamo dowadipalatelemene ibino tanalo eba kunu kitanamene. Lumagite me opolo eba okolinalo ebenu apete a:e apema: eda:na, ebema: ebete da:emene epate ebe ape bobo magumamo gito kiyatima:na:. Wiyasiya Godote keba ape a:e magumune dadipatemene, ebe tetelo ebe apete olinoma: eda:te lumagite ebe apa:go uwomua: tetelo bokolinamene. ⁴³ Nanitabola, lumagite keba apa:go me opolo dokolina, ebe

---

^e 15:36 Yon 12:24

ape kubadopoma: eda:na ega:walo elawoa:noma: keda:na, ebema: ebete da:emene epate ebe ape bobamo gito kiyatima:na. Wiyasiya numa:la, Godote ebe lumagino ape a:e magumune dadipatemene, ebe apete wade pukuilaema: ega:walo elawonomoma: ebo keda:mene.^f 44 Iyo, me opolo lumagite me opono apa:mo pata:na, ebema: ebete da:emene epate ebena ape bobamo gito kiyatima:na; wiyasiya Godote ebe a:e magumune dadipatemene, ebe tetelo ebena apete olinoma: keda:mene mabu Godokono Uliyanate ebena apetamo nanitabo igilo kikaemene.

Ebema: nanitabola, lumagino ape netewa ba:pola:mena, iyo, ape idite me opono apema: eda:na ega:walo ape idi ebe Unu Duliyomolono apema: keda:na, ebe apetamo Godokono Uliyanate nanitabo igilo kikaemene. 45 Ebe mabuma: Godokono Bukalo tabo idite ma kunu itana, “Godote dopo dubu A:da:meke osiyodilote igilo dikamiya, dubute igilagonoma: ebo ediya.” Iyo, ebe dopo dubute me opolo ebema: okolinami, wiyasiya a tetelo da:pemaigiya ebe walogabo A:da:me idi ebena tanalo iyanomola, mabu ebe epatamo nanitabo igilo ikalame uliyanama: ediya.^g 46 Numa:la, a me tanalone iyatawaonama: dopamo me opono tanalote pemaigate, ebena walone tetelo oli tanalote ka:ka:pemaigamene, ebe oli tanalo ebe Godokono Uliyanate nanitabo igilo atamo dikaeemene ebe tanalola.

47 Iyo, dopo dubu A:da:mete me opo magumune pemaigiya mabu Godote ebe damela tuwaeamo osiyodiliya, wiyasiya a tetelo da:pemaigiya ebe walogabo A:da:mete Unu Duliyomolone piya. 48 Ebema: Godote damela tuwaeamo poko kosiyodiliyale, ebe dubute kebako dawama: keda:namile me opo epate eba kunu damela tuwaeamo osiyodilolepima: keda:ona, wiyasiya kalakala kawonomola, a piyate Unu Duliyomolo Epoma: deda:onama:, ale Unu Duliyomolone me opamo da:piya ebe dubu keba kunula:ka: eba kunu nanitabola keda:omalema:. 49 Iyo, me tetelo a nanitabokobi midipiate damela tuwaeamo osiyodilo dubuno ololamo keba kunu kilukulinama:, walone tetelo a eba kunu Unu Duliyomolone da:piya ebe dubuno ololamo bilukulinama:.

Godote Nanitabokobi Midipino A:elao Ape Iyanomoma:

Ka:midililaemene Iba:te Ebena Uwomua: Teteno Igilago Kilukulionama:

50 Naimano nanitabokobi midipi ekakiala; naimano iyatulame tabono magumu ma kunula. Lumagite me opolo eba okolinale ebena apete ka:modobona: Godokono Kawo Elawodawano duliyomolono wadewade tanalo nanitabonomolo kuwatema; iyo, lumagite ebena a:e apa:mo eba okolinale ebete ka:modobona: uwomua: teteno igilo kelaema:.

51-52 Ebema: Godote nanitabokobi midia:piatamo dowaminana, modobola la: ebe tanalo wadenomamo niyatawala: A nanitabokobi

^f 15:43 Pil 3:20-21   ^g 15:45 W Mabu 2:7

midipi bilibilinomate gito a:ka:elaoma:, ao, a magumulo epetapiate Uwomu Egelalo igilolo ka:pola:namalema:. Wiyasiya numa:la:, epate uwomu teteno tutele diyamo dolowioma:na:, ebe tetenomolo Godote a nanitabokobi midipi bilibilinomono ape iyanomoma: gito ka:midiliaemene, iyo, ebete ebe tanalo samonomamo kosiyodilomene, lumagite ebenu balidi ibilite keba kunu ka:melenakole eba kunu. Ebema: nanitabola, tutele mole tetelo Godote a:elaopi bilibilinomo igilamo wadipalatelete, ebenu iba:te uwomua: tetelo eba ilukulionalo walo a:ka:elaoma:na:, ega:walo ebe atu tetelo Godote a nanitabokobi midipino ape iyanomoma: ka:midiliaemene,^h 53 iyo, ebete epono a:elao ape iyanomoma: na:midililaemene iba:te ebenu uwomua: teteno igilago kilukulionama:.ⁱ

⁵⁴ Ebema: numa:la:, Godote epono a:elao ape iyama: eba midililamelo iba:tamo uwomua: teteno igilo dikalaemene, ebe tetelo ebenu Bukalo kebe tabote ditana ebe tabote nanitaboma: ebo keda:mene. Iyo, ebete ebenu Bukamo tabo dopamo ma kunu akuloliya,

“Ebe tetelo na Godote a:e tanalono wato kikopu lawete ebe anakapuminomo kanakapuinamo!”^j

⁵⁵ Ebema: a:e tanalo, a:ma: wato kikopu walo a:kelawa:emene, iyo, a:ma:le idawatamo temeteme walo a:kikama:wenakomene!”^k

⁵⁶ Nanitabola:, me tetelo a:e tanalono temeteme ikalame elawote epono kuba osiyodilole magumudo iba:tamo penako, ega:walo Godote dopamo Mosesedo dikalamiya, ibino kuba osiyodilole tanalono elawote ebe Totomu Tabono tanalodo a:ka:pemaiganako,^l 57 wiyasiya modobola a kalakala kawonomo Godotamo kadipatiye, mabu ebete aimano Kawodawa Ya:su Kelisokono osiyodilo tanalodo wato kikopu lawe elawo atamo nikaeamena!

⁵⁸ Ebema: naimano wadewade nanitabokobi midipi ekakiala:, modobola la: la:imano nanitabokobi midi magumulo kodakodalo nelamota:onala:, iyo, la: woki netewama: eda:oa:no aimano Kawodawano woko osiyodilo tanaloma: la:imano ape ebetamo kawonomamo nikameonala:, mabu a iyatawala ale ebe magumulo eba ilukulinalo aimano woko magumune wadewade da:ima:te emaimionaka.

Nanitabokobi Midipiate Yudiya Opolo Nigologolo Dilukulinamiya, Kolini Sosi Epate Ibi Nilakapolo Walubilima: Polote Danaliya

16 ¹ Ebema: la:le tanalo idima: na danana:ima, ebe tanalo ebe Godokono epate Yudiya opolo nigologololo dilukuliona, la:le ibi nilakapo maniamo keba kunu na:kowalubila:ema.

^h 15:51-52 Mat 24:31; 1Tes 4:15-17   ⁱ 15:53 2Kol 5:4   ^j 15:54 Ais 25:8

^k 15:55 Ose 13:14   ^l 15:56 Lom 7:13

Ebene nale dopamo Galesiya opono sosi epate kebe tanalo osiyodiloma: danalimo, modobola la: ebe atu tanalo ma kunu nosiyodiliyala:^m
²Sande egela bilibilinomolo la: bilibilinomate la: a:ka:tuwa: la:imano nilakapo mani balamo nalomonakiyala: ebe manite la:godolo kawokawodopoma: keda:oma:, iyo, Godote lumagi idi ebena okoli magumulo keba kunu kowalubinakole ebete eba kunu nilakapolo gito nalomonakomene. Numa:la:, na pea:no la: bilibilinomate dopamo eba kunu dosiyodilawenakoma, ebe woko la:godolo iyalo dolopoligi nale ebo ka:puiamamo. ³Ega:walo la:le kebe dubu la:imano nilakapo mani Yudiya opono Yelusalema kawo duliyaomolamo watama: modoboma: degelaema, modobola la: ibi mabuma: leta nosiyodiliyala:, ebene nale la:tamo da:pemo ebe tetelo nale ibi la:imano letago ega:walo maniago ebo kanalibolemamo. ⁴Wiyasiya ebe tetelo la:le la:imano wokilo na ma kunu danana:ema, nale ebe dubago ebamo ka:toma:, kuba:, naimano kalakala bitana ale kapimiya ka:tolaema:

Polote Kolini Kawo Duliyaomolamo Pema: Nopo Dawokalimiya

⁵Ebema: naimano nopo ma kunu itana, nale Ma:sadoniya opodo petote la:tamo ebo ka:pemaigamo, mabu na ebe opopi dopamo ka:nulama:tepaema: nemalagidilonamo.ⁿ ⁶Wiyasiya na ubila la:go tete geyageyadopolo kokolinama:, ebema: diyala, nale pete opono gibate olopoligo teta:mo la:go da:ba:pokolimo. Ebene na iyatawala, ebe tetelo nale kebe opamo toma: ubi diyatimo, la:le na ebo kowalubinimamota.^o ⁷Iyo, numa:la:, na ubia:nola me tetelo la:imano opodo eba petolo la: pulama:tepaletate opo ida:mo samamo ebo ka:toma:. Ao, naimano wokite eba kunu kitana:, ebema: Kawodawate modoboma: degemene, nale tete geyageyadopolo la:go ka:pokoliatepamamo. ⁸Wiyasiya nale pe wagilimia:no, dopamo nale egela epetapilo me Epesese duliyaomololo kokolimamo Pentekose Soliyomu Egela^p teta:mo. ⁹Numa:la:, me duliyaomololo naimano woko odiyoboma: epetapi bilibilinomate nago na:gowelaonaka, wiyasiya kalakala kawonomola, na numinamo gigiyute a:iyamidalo nanitabolo itana, naimano woko osiyodilo magumudo wadewade da:ima:te ka:noloma:^q

Polote Godokono Wokopi Epetapino Tanaloma: Da:kiyawaiya

¹⁰Ega:walo me tanalo idila. Timotite la:tamo da:pemaigamene, la:le ebe kalakalago eba lawelo woki bilibili tanalo idi ebetamo akoikama:la:

---

^m 16:1 Lom 15:25-26; 2Kol 8:1-9   ⁿ 16:5 Ali 19:21   ^o 16:6 Lom 15:24   ^p Pentekose Soliyomu ebe Yu epono kalakala soliyomu idila, iba:te ulama bilibilinomolo Godotamo bosiyodilonakoma:na. Ebe Soliyomuno osiyodilo mabu ma kunula, iba:te palino witi-laiso otele wagilimi tanalo eba malagidilolo kalakala Godotamo ebo kadipatema:na:, mabu ibi iyatawala iba:te ebegodone wade walubi tanalo elawia.   ^q 16:9 Ali 19:8-10; 2Kol 2:12

mabu na Kawodawano woko keba kunu kosiyodilonamo, ebete atu woko kosiyodilona.^r ¹¹Ebema: la: magumulo idawate ebenu tepo magumulo ma kunu malagidiloma: modoboa:, Timotiko nani wokodawama: keda:na. Modobola la: wiyasiya ebe wadenomamo nowalubiyala:, ebete ebenu to gabodo kalakalago walo eba kowagilimilo natamo modobolo ebo kolowaimene, mabu ebete nanitabokobi midipi ekaki epetapiago natamo pema: nale ebe makopelenamo.^s

¹²Ega:walo aimano nanitabokobi mididawa ekawi Apolosikono tanalo ma kunula. Nale tete epetapilo naimano ubilo ebe ananakimo ebete nanitabokobi midipi ekaki epetapiago pelamete la:go ka:pokoliatepema:, wiyasiya ebete negi ebete Godogodone nanitabo woki kelawea:, ebema: ebete me tetelo la:tamo a:ka:pemene. Wiyasiya modobola la: niyatawala:, ebenu ubi tanalote nanitabolo bitana Godokono wade tetelo la:tamo ka:pema:.^t

¹³Ebema: la: olowiolo eba ilukulinalo nanitabokobi midipi magumulo kodakodalo nelamota:onala:, iyo, gowelao magumulo tolea:noma: eba eda:onalo la: elawonomoma: neda:onala:. ¹⁴Ebene la:imano ilukuli magumulo modobola la:le tanalo bilibilinomo nilakapo kimalagidilo kapiyado nosiyodilolenakiyala:.

¹⁵Naimano nanitabokobi midipi ekakiala:, la: me tanalo iyatawalata, Stepanasiko ega:walo ebenu moto epo ibi Guliki opo kawonomolo piyate dopo tetenomolo Ya:sutamolo dolobiliya ebe epola, iba:te Godokono epo epetapi kowalubilinama: ibino ape kawokawonomo nanitabonomolo alomiya. Ebe mabuma: na Polote la: ma kunu toweolaemata,^u ¹⁶modobola la: ebako tuputupu osiyodilolepiatamo na:tudila:onala:, ega:walo piyate iba:go woko dosiyodilona iba:tamo atumu na:ka:tudila:onala:.

¹⁷Ebema: numa:la:, Stepanasiko ega:walo Potunatasiko ega:walo Akeyakasiko ibino pelame tanaloma: nale kawonomamo kalakalimo. Nanitabola, la:le mululo eba ilukulinalo la: kalakala natamo ikanaema: modoboa:, wiyasiya iba:te la:imano gobebobo eba pelawelo ¹⁸naimano woki bilibili tanalo la: mabuma: iyabaiamo ebo palomiya, dopamo iba:te la:imano woki bilibili tanalo keba kunu ka:polopoligolamile eba kunu. Ebema: kebe tetelo la: sosi epate daladabuta:wenakoma, modobola la: ebako dubu nemoiolenakiyala:.

Polote Iyaiya Uwomu Nilakapo Tabo Da:kiyawaiya

¹⁹Ebema: A:isiya opo kawonomolo iyaiya dilukuliona, ebe sosi epate ibino nilakapo tabo la:tamo palibola:, ebenu Akuilako Pilisilako ibi ega:walo ibino motolo daladabutinaka ebe sosi epo, ibi bilibilinomate Kawodawa Ya:suko magumulo eba ilukulinalo ibino kawo kalakala

^r 16:10 1Kol 4:17   ^s 16:11 1Tim 4:12   ^t 16:12 1Kol 3:6   ^u 16:15 1Kol 1:16

nilakapo tabonomo la:tamo atumu kapalibola.^v ²⁰Iyo, piyate malo nago dilukulina, ebe nanitabokobi midipi ekaki bilibilinomate atumu ibino nilakapo tabo la:tamo kapalibola: Modobola la: daladabuta:ema la: bilibilinomo epetapiate epetapino koto uwateuilo na:wiyamidaiyala:

²¹Ebene me leta uwomu apulo na Polote na a:ka:tuwa: naimano kotamo me nilakapo tabo kapiya dakulolemo, la: me tabo numa:la:, iyo, lumagi idite me uwomu tabo kakulolea:

²²Nanitabola, epo magumulo potele Kawodawa Ya:suko nilakapolo malagidilona:no, modobola Godote ebetamo kuba wiya nikaemene ebete uwomua: tetelo temeteme kiyatawanakoma:!

O aimano Kawodawa, modobola a:ma: na:pa:!^w

²³Ebema: modobola aimano Kawodawa Ya:sukono nilakapo tanalote la:godolo nitanamene, ²⁴ega:walo a Ya:su Kelisoko magumulo kapiyama: eba eda:onalo, modobola naimano nilakapo kimalagidilo tanalote la: bilibilinomagodolo atumu na:kitanamene. Me naimano tabo uwomula. Taula.

---

^v 16:19 Ali 18:2,18,26   ^w 16:22 Gal 1:8-9